

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Освітня програма	36964 Менеджмент
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	073 Менеджмент

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	36964
Назва ОП	Менеджмент
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Овчаренко Євген Іванович, Музика Владислав Віталійович, Величко Олександр Петрович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	10.06.2021 р. – 12.06.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/accredit/akredit_OP/PhD/vidomist_pro_samocinuvannya_073_Menedgment_PhD.pdf
Програма візиту експертної групи	http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/accredit/akredit_OP/PhD/programa_vizytu_073_Menedgment_PhD.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Програма «Менеджмент» за третім рівнем вищої освіти функціонує у класичному університеті, який має давні академічні традиції підготовки викладачів, дослідників та інноваторів за економічним та управлінським напрямками. Аспірантура університету є однією з найбільших в Україні. А економічно-правовий факультет – один з найстаріших факультетів університету, який був заснований одночасно із самим ЗВО у другій половині XIX ст. Важливо також і те, що ОНУ імені І.І. Мечникова нещодавно був одним із провідних учасників міжнародного проекту «Quality Assurance System in Ukraine: Development on the Base of ENQA Standards and Guidelines» (QUAERE Erasmus+; європейський координатор – Wrocław University of Science and Technology). Певну частину напрацювань цього проекту було враховано Національним агентством при формуванні нової парадигми забезпечення якості вищої освіти в Україні. Усе це свідчить про сприятливі передумови для формування належної культури якості на освітніх програмах університету. Ліцензування підготовки PhD за спеціальністю 073 «Менеджмент» відбулося згідно Наказу МОН України № 707 від 23.06.2016 р. При цьому ОНП «Менеджмент» має амбітні цілі, високий кадровий потенціал, впливових стейкгоल्дерів, належне матеріально-технічне забезпечення та відповідне середовище для успішного розвитку. Вона цілком відповідає сучасним тенденціям розвитку спеціальності 073 «Менеджмент». А затребуваність дослідницьких, викладацьких та інноваційних компетентностей випускників програми узгоджується із потребами сучасного ринку праці. Інноваційною практикою є розробка на ОНП «Менеджмент» Стратегічної карти доктора філософії. За результатами експертизи, експертна група констатує загальну відповідність програми для формування майбутніх докторів філософії (PhD) з менеджменту вимогам Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, таких процесів: формування власної структури та змісту ОНП; проектування цілей ОНП; формування доступу до ОНП та визнання результатів навчання; організація навчання і викладання за ОНП; контроль знань, оцінювання здобувачів вищої освіти та дотримання академічної доброчесності; забезпечення ОНП людськими ресурсами; формування матеріально-технічної бази і освітнього середовища; рівня організації і впровадження системи внутрішнього забезпечення якості програми; створення прозорих та публічних процедур для якісного функціонування ОНП; навчання через дослідження. Усі зазначені у звіті недоліки не є суттєвими, бо жоден з них поки критично не ускладнив процес якісного отримання освітніх послуг. Крім того, консультаційне оцінювання ОНП «Менеджмент» також засвідчило існування багатьох резервів для поліпшення, як самої програми, так і процедур її реалізації, за процесами, що наразі мають загальну відповідність. І хоча усі недоліки поки не є критичними, але їх належне врахування у майбутньому дозволить покращити можливості та перспективи функціонування цієї освітньо-наукової програми.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Залучення ОНУ ім. І Мечникова до формування нової парадигми забезпечення якості вищої освіти в Україні через активну участь у міжнародних освітніх проєктах. Розробка на ОНП «Менеджмент» Стратегічної карти підготовки доктора філософії. Вхідження до складу робочої групи з розробки Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 рр. члена проєктної групи ОНП «Менеджмент». Врахування при формуванні цілей, ПРН та освітніх компонентів досвіду розробки як аналогічних вітчизняних, так і іноземних ОНП. Чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО, зокрема і під час академічної мобільності здобувачів. Доступ до технічної перевірки робіт на академічний плагіат через ліцензовані програми. Наявність процедур, які сприяють забезпеченню об'єктивності екзаменаторів щодо оцінювання досягнення здобувачем результатів навчання. Включення до ОНП «Менеджмент» обов'язкових та вибірковок ОК у контексті поглибленої освітньої підготовки з методології дослідження. Більшість наукових керівників мають оприлюднені результати власних досліджень у журналах, де частка національних авторів є мінімальною та забезпечується принцип рецензування «Double-blind review». Зміст ОП є відповідним предметній області спеціальності 073 "Менеджмент". Освітній процес за ОП передбачає набуття soft skills здобувачами. Форми і методи навчання на ОНП "Менеджмент" відповідають принципам академічної свободи та студентоцентрованого підходу до навчання. Для здобувачів створено сприятливі умови для поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОНП "Менеджмент". Відбувається оновлення змісту освіти на основі наукових досягнень та практик, у тому числі на основі наукових досягнень окремих представників академічного персоналу ОНП. Інтернаціоналізація діяльності є одним із стратегічних пріоритетів розвитку. ЗВО залучає роботодавців та зовнішніх стейкгоल्дерів до розробки та удосконалення якості ОНП. У ЗВО здійснюється преміювання наукових і науково-педагогічних працівників. В ОНУ імені І.І. Мечникова наявна потужна матеріально-технічна база, яка є достатньою для реалізації ОНП "Менеджмент". Всі учасники освітнього процесу мають безоплатний доступ до необхідної інфраструктури. Регулярно проводиться опитування всіх учасників освітнього процесу, результати яких обробляються, аналізуються та оприлюднюються. В освітньому середовищі університету сформована висока культура якості освіти, що сприяє постійному вдосконаленню ОНП "Менеджмент". Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу у частині академічної доброчесності передбачає виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності. Всі учасники освітнього процесу дотримуються правил та процедур, що регулюють права та обов'язки під час реалізації ОНП, що акредитується. Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу є чіткими, зрозумілими, доступними.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Між компетентностями та програмними результатами навчання ОНП «Менеджмент» відсутня повна кореляція. Низький рівень врахування результатів цільового опитування аспірантів при перегляді ОНП «Менеджмент». Лист-рекомендацію від потенційного наукового керівника щодо вступу до аспірантури не варто відображати саме як обов'язковий документ для участі у конкурсному відборі. Рекомендовано активніше використовувати форми колегіального оцінювання (peer-assessment) результатів навчання. Доцільно підвищити рівень поінформованості здобувачів про можливі санкції з боку ЗВО за порушення академічної доброчесності, зокрема у разі виявлення академічного плагіату. Варто покращити відповідність спеціальних дисциплін ОНП «Менеджмент» науковим інтересам усіх аспірантів, а також передбачити можливість вибору ОК з інших ОП університету. Низька міжнародна науково-дослідна активність деяких наукових керівників та багатьох аспірантів за ОНП «Менеджмент». Важливо підтвердити дослідницький потенціал ОНП через наукову атестацію МОН України ОНУ ім. І. Мечникова за напрямом «Суспільні науки». Доцільно підвищити спроможність ЗВО до фахового рецензування досліджень та створення разових спеціалізованих вчених рад для усіх здобувачів. Доцільно сформувати загальний каталог вибіркового ОК, з якого здобувач зможе обрати будь-які комбінації ОК. Надати можливість здобувачам здійснювати щорічно вибір ОК на наступний навчальний рік. Рекомендувати вжити заходів щодо залучення професіоналів-практиків та експертів галузі до проведення аудиторних занять за ОНП. Варто розробити процедури, що регулювали б питання стимулювання та заохочення викладачів ЗВО на основі рейтингування викладачів. ЗВО рекомендується розробити та розмістити у вільному доступі на сайті актуальні РНП (то/або силабуси) вибіркового освітніх компонентів. Матеріально-технічна база університету не в повній мірі адаптована для потреб осіб з особливими освітніми потребами. Студентське самоврядування економіко-правового факультету недостатньо володіє інформацією щодо права студентського самоврядування на фінансове забезпечення. Переглянути періодичність перегляду ОНП «Менеджмент» з метою своєчасного задоволення пропозицій представників різних груп стейкхолдерів, оскільки деякі пропозиції здобувачів для цієї освітньої програми і надалі залишаються без практичного втілення, зокрема: збільшення кількості обов'язкових дисциплін зі спеціальності, надання можливості обирати дисципліни з інших спеціальностей та розширення переліку вибіркового ОК. З метою інформування стейкхолдерів щодо потенційних змін у освітньому процесі доцільно оприлюднювати на сайті ЗВО уніфіковану таблицю із пропозиціями та зауваженнями після обговорення проекту ОНП. Важливо публічно повідомляти інформацію і про зворотню реакцію робочої групи ОНП «Менеджмент» на рекомендації зацікавлених сторін.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Загальна мета освітньо-наукової програми «Менеджмент» визначена чітко. Вона орієнтована на розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки висококваліфікованих та конкурентоспроможних науковців, які ерудовані в галузі управління та адміністрування, володіють методами синтезу й аналізу системи управління, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи та сучасними інформаційними технологіями, методологією наукової та педагогічної діяльності у сфері менеджменту; розвиток у здобувачів дослідницьких навичок високого рівня в предметній сфері та підтримка їх у виконанні оригінальних наукових досліджень, які спрямовані на отримання нових наукових знань. До того ж часу унікальність ОНП відображена у її профілі (розділ 3 «Основний фокус ОП», «Особливості програми»). Між тим ЗВО розглядає унікальність ОНП у тому, що програма містить освітню складову, науково-дослідну та практичну роботу здобувачів як самостійне дослідження, так і в наукових групах, які охоплюють широке коло питань у галузі управління та адміністрування, з подальшим практичним застосуванням набутих знань у діяльності як окремих суб'єктів господарювання, так і органів державного управління загалом. Але все ж таки таке визначення мети і особливостей ОНП характерне для більшості аналогічних програм PhD. Тому, на думку ЕГ, особливістю програми більше відображає її фокус, що визначений у ключових словах розділу 3: менеджмент, управлінський капітал, професіоналізація управлінської діяльності, теорія управління, стратегії управління, інноваційна економіка, людський капітал. Тому важливо акцентувати увагу на таких особливих об'єктах менеджменту і у цілях ОНП. Мета програми узгоджується з місією ЗВО, як класичного університету, та полягає у наданні високоякісних освітніх послуг, здійсненні сучасних наукових досліджень та просуванні гуманістичних цінностей у регіональному, національному та європейському просторі (<http://surl.li/vchi>). Так само мета ОНП цілком відповідає Стратегічним пріоритетам розвитку ОНУ імені І. І. Мечникова на 2020-2025 рр. (<http://surl.li/vchi>), які передбачають п'ять дотичних до програми напрямів розвитку: 1) інноваційна освітня діяльність, що відповідає європейським стандартам якості; 2) синергійний розвиток фундаментальних і прикладних досліджень та запровадження інновацій на основі новітніх досягнень сучасної науки; 3) інтернаціоналізація діяльності; 4) ефективна економічна політика; 5) сучасна структура та інфраструктура, комфортні умови для освітньої та наукової діяльності. До того ж часу мета ОНП узгоджується з візією ЗВО – створення привабливого людиноцентричного освітнього та наукового середовища через розвиток якісного потенціалу, досягнення лідерства

у регіоні та міжнародне визнання для здійснення підготовки конкурентоспроможних, інноваційно орієнтованих фахівців і високоякісного наукового продукту (<http://surl.li/vchi>).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі ОНП «Менеджмент» та ПРН загалом визначаються із урахуванням позицій та потреб різних стейкхолдерів. Це підтвердило інтерв'ювання експертною групою аспірантів, потенційних роботодавців та академічного персоналу. Так, у 2019 р. здобувачі Столбуненко-Волошина О.М., Воротнюк Ю.С. та Байрачна О.К. брали участь у засіданні кафедри щодо обговорення проєкту ОНП (Протокол № 5 від 24.12.2019 р.). А у 2020 р. Центром забезпечення якості вищої освіти проводилося цільове опитування усіх аспірантів ЗВО (<http://surl.li/vcmo>). Про участь у ньому засвідчили і здобувачі ОНП «Менеджмент». Унаслідок аспірантами внесено пропозиції щодо: збільшення кількості обов'язкових дисциплін зі спеціальності, надання можливості обирати дисципліни з інших спеціальностей, розширення пулу вибірових ОК, посилення практичної та мовної підготовки та ін. В ОНП «Менеджмент» це було враховано частково, оскільки по перших двох позиціях проблема залишається актуальною. Результати цих опитувань використовувалися проєктною групою і під час перегляду цілей та ПРН. Варто зауважити, що у 2020 р. до складу проєктної групи включено аспірантку Байрачну О.К., яка підтвердила, що бралися до уваги її пропозиції стосовно складу освітніх компонентів та їх змісту. Представники потенційних роботодавців були задіяні у рецензуванні ОНП «Менеджмент». Серед них: Мельник Ю.М. (Одеська національна академія харчових технологій), Лайко О.І. (Інститут проблем ринку та еколого-економічних досліджень НАН України), Шебаніна О.В. (Миколаївський національний аграрний університет). На зустрічі з експертною групою представники роботодавців підтвердили власну участь у засіданні кафедри, де обговорювалися питання щодо підготовки докторів філософії (Протокол № 5 від 24.12.2019 р.). Зворотній зв'язок з такими стейкхолдерами забезпечується і через періодичне проведення різних спільних заходів. Тому цілі та ПРН визначаються із урахуванням позицій потенційних роботодавців у сфері освітньо-наукової діяльності. Інтереси академічної спільноти було враховано під час обговорення проєкту ОНП «Менеджмент» (2020 р.) із представниками Полтавського університету економіки і торгівлі (Шимановська-Діанич Л.М.) та Миколаївського національного аграрного університету (Шебаніна О.В.). Цьому сприяло і спілкування з академічною спільнотою Університету Фоджі (Італія) та Варшавської гуманітарної економічної академії (Польща) у межах міжнародної мобільності. Зокрема, при формуванні цілей та ПРН ОНП «Менеджмент» враховано вимоги щодо академічної доброчесності та інтернаціоналізації освітньо-наукового процесу. Викладачі ОНУ ім. І. Мечнікова підтвердили, що мають можливість імплементувати власні напрацювання у зміст ОНП та/або навчальних дисциплін. До того ж вивчалися пропозиції ВПГО «Спілка аудиторів України» (від 10.12.2019 р.) та Консалтингової науково-дослідної компанії «Едвайзер» (довідка № 12/01 від 16.12.2019 р.). Однак процес урахування потреб таких стейкхолдерів, як здобувачі вищої освіти, ще має достатні резерви для удосконалення.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Процес встановлення цілей та опису ПРН ОНП «Менеджмент» враховує особливості розвитку сучасного менеджменту як науки та сфери академічної діяльності. Це дозволяє випускникові такої програми стати затребуваним на ринку праці дослідником, викладачем, консультантом чи інноватором. Тенденції розвитку спеціальності та ринку праці у сфері менеджменту вивчаються в ОНУ ім. І. Мечнікова на основі постійного моніторингу. Цьому сприяє періодичне проведення спільних заходів зі стейкхолдерами. Стан цієї проблеми досліджується і у наукових працях викладачів програми, а також під час академічної мобільності та міжнародної співпраці із партнерами. Отримані результати моніторингу та досліджень використовувалися при ухваленні рішень щодо включення до програми ПРН1, ПРН4, ПРН6, а також освітніх компонентів зі спеціальності: «Історія, концепції та сучасні досягнення науки», «Система менеджменту в індустрії 4.0», «Управлінські стратегії у відкритій економіці» та ін. Галузевий контекст освітньої складової ОНП загалом орієнтований на особливості галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Він враховує специфіку формування знань і умінь фахівця галузі, методів та форм його навчання, регуляторні процедури у середовищі управлінської та адміністративної діяльності, особливості менеджменту у різних сферах бізнесу, а також в освітній та науковій царині та ін. До того ж він відображений у низці освітніх компонентів програми («Психологія ефективного управління часом», «Інноваційний розвиток: управлінська теорія біфуркації», «Фактори конкурентоспроможності управлінського капіталу», «Сучасний розвиток університетських технопарків» та ін.). Регіональний контекст береться до уваги при співпраці зі стейкхолдерами м. Одеси та Одеської області і передбачає включення таких вибірових ОК як «Управління потенціалом соціально-економічних систем різних рівнів», «Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління суб'єктом господарювання», «Кон'юнктурна динаміка економічного розвитку», «Управлінські стратегії у відкритій економіці» та ін. Зокрема, цьому сприяє і входження до складу робочої групи з розробки Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 рр. члена проєктної групи ОНП «Менеджмент» проф. Ненно І.М. (розпорядження голови Одеської ОДА від 01.07.2019 № 796/А-2019 р.). При проєктуванні ОНП «Менеджмент» вивчався досвід аналогічних програм PhD КНЕУ імені В. Гетьмана, Миколаївського НАУ та Варшавської гуманітарної економічної академії (Польща). Вплив на формування програми забезпечила і співпраця із Університетом Фоджі (Італія), а також участь НПП у міжнародних програмах та проєктах. Усе це було враховано при формуванні цілей та ПРН, циклу обов'язкових компонентів професійної підготовки («Історія, концепції та сучасні досягнення науки», «Методи, аналіз та

презентація результатів наукових досліджень», «Педагогічна практика»), а також при удосконаленні пулу вибіркових дисциплін ОНП «Менеджмент».

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

На час початку акредитаційної експертизи ОНП «Менеджмент» (26.05.2021 р.) Стандарт вищої освіти України для спеціальності 073 «Менеджмент» за третім (освітньо-науковим) рівнем був відсутній. Тому бралися до уваги чинні для цього періоду Національна рамка кваліфікацій (<http://surl.li/grhw>), а також Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (Постанова КМУ № 261 від 23.03.2016 р. зі змінами) – (<http://surl.li/rsin>). ЕГ дійшла висновку, що у ОНП 2020 р. ПРН відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій до 8-го кваліфікаційного рівня щодо концептуальних та методологічних знань в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності. При цьому ПРН відображають чотири блоки НРК: Знання (ПРН 1, 2, 7 і 9), Уміння (ПРН 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10 і 11), Комунікація (ПРН 6 і 8), Автономія і відповідальність (ПРН 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 і 12). До того ж часу наявні ПРН реалістично забезпечують вимоги за кожним блоком. Досягнення ПРН із цих блоків чітко пов'язане із відповідними освітніми компонентами ОНП «Менеджмент». Усі програмні результати навчання ПРН формуються циклом обов'язкових освітніх компонентів загальної та професійної підготовки, а також доповнюються циклами вибіркових ОК. Разом з тим між деякими компетентностями програми, які регулює п. 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (2016 р.) - (<http://surl.li/rsin>), а також програмними результатами навчання ОНП «Менеджмент» немає повної кореляції. Зокрема, серед компетентностей ОНП «Менеджмент» відсутнє формування таких універсальних навичок дослідника (вимога п. 27 Порядку) як «організація та проведення навчальних занять», тоді як це передбачено у ПРН5 «Застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу». Натомість, навпаки у компетентностях ОНП «Менеджмент» (відповідно до п. 27 Порядку) відображено формування навичок реєстрації прав інтелектуальної власності (СК4), однак у ПРН освітньо-наукової програми інформація про це взагалі відсутня. Останнє стосується і результатів навчання, зазначених у РПНД «Управління проектами, програмами та охорона інтелектуальної власності». Але ЕГ брала до уваги орієнтування розробників ОНП на проект Стандарту вищої освіти для спеціальності 073 «Менеджмент» за третім (освітньо-науковим) рівнем, який було розглянуто та схвалено на засіданні робочої групи підкомісії зі спеціальності 073 «Менеджмент» науково-методичної комісії № 6 з бізнесу, управління та права (Протокол № 10 від 17.12.2017 р.).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Відповідність ОНП «Менеджмент» місії та стратегії розвитку університету. Постійний моніторинг та врахування при удосконаленні ОНП «Менеджмент» тенденцій розвитку галузі «Управління та адміністрування» та спеціальності 073 «Менеджмент», а також регіонального контексту. Входження до складу робочої групи з розробки Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 рр. члена проектної групи ОНП «Менеджмент». Врахування при формуванні цілей, ПРН та освітніх компонентів досвіду розробки як аналогічних вітчизняних, так і іноземних ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони та недоліки: Поки не повне врахування, при проектуванні ОНП «Менеджмент», пропозицій, що були ідентифіковані Центром забезпечення якості вищої освіти ЗВО під час цільового опитування аспірантів (<http://surl.li/vcmo>). Між компетентностями програми, які регулює п. 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (2016 р.), а також програмними результатами навчання ОНП «Менеджмент» відсутня повна кореляція. Рекомендації: Доцільно підвищити рівень зворотньої реакції проектної групи ОНП «Менеджмент» на пропозиції, що були ідентифіковані Центром забезпечення якості вищої освіти ЗВО під час цільового опитування здобувачів вищої освіти (<http://surl.li/vcmo>). Варто забезпечити повну кореляцію між компетентностями та програмними результатами навчання ОНП «Менеджмент».

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Цілі ОНП «Менеджмент» мають загальну відповідність місії та стратегії ЗВО. При проектуванні ОНП загалом вивчаються і беруться до уваги інтереси та позиції різних зацікавлених сторін. Цілі програми та ПРН визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних ОНП. Програма загалом відповідає Національній рамці кваліфікацій та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (Постанова КМУ № 261 від 23.03.2016 р.). Усі зазначені недоліки не є суттєвими, бо жоден з них критично не ускладнив процес якісного отримання освітніх послуг. Це свідчить про те, що ОНП «Менеджмент» та освітня і наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

ОНП та НП було розроблено та затверджено ректором уперше 26.04.2016р. (<https://is.gd/bPDRPA>) у обсязі 45 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам ст. 5 Закону України "Про вищу освіту" від 09.08.2019р. № 1556-VII. Поточна редакція ОНП та НП (<https://is.gd/uXmuTO>) затверджена протоколом ВР ОНУ № 8 від 30.06.2020р. та введена у дію з 1.09.2020 р. наказом ректора №88-08 від 06.07.2020р. у тому ж обсязі кредитів ЄКТС. Причиною оновлення ОНП та НП було накопичення пропозицій стейкхолдерів. У діючій ОНП та НП обсяг нормативних компонентів складає 30 кредитів ЄКТС, вибіркового – 15 кредитів ЄКТС. Обсяг дисциплін за вибором становить не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам Закону України "Про вищу освіту" від 09.08.2019р. № 1556-VII (розділ X, ст. 62, п. 15). Педагогічна (асистентська) практика має обсяг 6 кредитів ЄКТС. У відповідності до вимог п. 27 "Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук" (<https://is.gd/FA41jQ>) обсяг обов'язкових ОК, що забезпечують: 1) здобуття глибинних знань зі спеціальності – складає 4 кредити ЄКТС (ОК "Історія, концепції та сучасні досягнення науки"); 2) оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями – 4 кредити ЄКТС (ОК "Філософія науки та етика науковця"); 3) набуття універсальних навичок дослідника – 10 кредитів ЄКТС (ОК "Управління проектами, програмами та охорона інтелектуальної власності", "Інформаційні технології у науковій діяльності" та "Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень"); 4) здобуття мовних компетентностей – 6 кредитів ЄКТС (ОК "Академічне письмо іноземною мовою"). Відповідно до вимог вищезазначеного Порядку до внесення змін Постановою КМУ від 03.04.2019 р. (<https://is.gd/mivB4b>), обсяг обов'язкових ОК, що формують здобуття глибинних знань зі спеціальності повинний складати не менше 12 кредитів ЄКТС. Таким чином у поточній редакції ОНП, як і у редакції ОНП 2016 р., де цей обсяг складав 9 кредитів ЄКТС, спостерігається недостатність обсягу ОК, які пов'язані з глибинними знаннями зі спеціальності. Але набуття глибинних знань поглиблюється за рахунок вибіркового ОК. З 15 кредитів ЄКТС, що можуть бути сформовані за рахунок вибіркового ОК, 12 кредитів ЄКТС формується за рахунок ОК, що пов'язані з глибинними знаннями зі спеціальності.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Поточна редакція ОНП та НП (<https://is.gd/uXmuTO>) розроблена у відповідності до "Положення про освітні програми в ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/huG386>), "Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/uY2MY5>) та "Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/q4GUEy>). У структурі ОНП виокремлено обов'язкові ОК (ОК1-ОК7) загальним обсягом 30 кредитів ЄКТС. ОК7 – педагогічна (асистентська) практика, має обсяг 6 кредитів ЄКТС. Обов'язкові ОК не розподілено на групи, пов'язані з здобуттям глибинних знань зі спеціальності, оволодінням загальнонауковими (філософськими) компетентностями, набуттям універсальних навичок дослідника та здобуттям мовних компетентностей. Вибіркові ОК (ВБ1-ВБ16) мають однаковий обсяг – 3 кредитів ЄКТС кожна, розподілені на блоки вибору за роками навчання та науковими напрямками, у межах яких здобувачі можуть поглибити свої знання та компетентності. Усі вибіркові ОК є професійно-орієнтованими. Загальний обсяг вибіркового ОК, які повинен обрати здобувач під час навчання, складає 15 кредитів ЄКТС, що формується вибором 5 ОК з 16 доступних до вибору. Обов'язкові ОК дозволяють забезпечити формування інтегральної компетентності, яку передбачено ОНП. З точки зору результативності освітнього процесу розподіл ОК за роками навчання виявляється раціональним. НП містить розподіл ОК за роками навчання, але за семестрами розподіл ОК у НП не наведено. Поточна редакція ОНП (<https://is.gd/uXmuTO>) містить необхідні структурні елементи профілю, зокрема, однозначні формулювання результатів навчання та Матриці відповідності: матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми (табл. 2, стор. 12) та матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми (табл. 3, стор. 12). Це дає можливість встановити внутрішню логіку та взаємозв'язки комплексу ОК, що забезпечують досягнення мети ОНП та заявлених ПРН. Натомість, ОНП не містить матриці відповідності компетентностей дескрипторам НРК та матриці відповідності визначених результатів навчання та компетентностей. Це не дає можливості встановити взаємну відповідність компетентностей та програмних результатів навчання, зокрема тих, які додані ЗВО, окрім

визначених проектом стандарту вищої освіти України за спеціальністю 073 "Менеджмент" для третього рівня. Зі слів гаранта, вказані матриці відповідності були у проекті ОНП на громадському обговоренні у 2020 році та були вилучені із затвердженої редакції ОНП зважаючи на рекомендації про вилучення з боку зовнішніх стейкхолдерів під час обговорення. Враховуючи автономію ЗВО, ЕГ все ж рекомендує гаранту ОНП у майбутніх редакціях ОНП додати означені матриці відповідності, як важливу інформаційну складову існуючої у ЗВО процедури вільного вибору.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

ЕГ дійшла висновку, що зміст ОНП в цілому є відповідним предметній області спеціальності 073 "Менеджмент" за теоретичними, методичними та інструментальними складовими. Фокус ОНП та унікальна ціль ОНП, що викладена у описі підкритерію 1.1 відомостей СО, спрямовані на підготовку дисертаційної роботи та на подальшу науково-дослідну діяльність, натомість освітня складова ОНП орієнтована на предметну галузь спеціальності 073 "Менеджмент" переважно в частині вибіркових ОК. Різні набори вибіркових ОК, які можуть бути обраними різними здобувачами, по різному впливають на формування спеціальних (фахових) компетентностей ОНП з причини своєї нееквівалентності за ПРН. У відповідності до табл. 2 ОНП з боку ЗВО задекларовано суттєвий вплив обов'язкових ОК на формування спеціальних (фахових) компетентностей при тому, що лише один ОК із обов'язкових - "Історія, концепції та сучасні досягнення науки" опосередковано пов'язаний з глибинними знаннями зі спеціальності. ЕГ рекомендує гаранту у подальших редакціях ОНП доповнити обов'язкові ОК тими, що безпосередньо пов'язані з предметною областю спеціальності. Це дасть можливість гарантовано сформувати необхідний мінімум теоретичних знань, методологічних підходів та практичних навичок у галузі менеджменту у всіх здобувачів незалежно від їхньої ІОТ. Відповідність ОНП предметній галузі спеціальності за науковою складовою є частковою. На підставі аналізу документів, наданих ЗВО (відповідь на запит: 3 червня 2021 р., 09:08:27), можна стверджувати, що лише дві теми дисертацій здобувачів із семи мають повну відповідність предметній галузі спеціальності, інші п'ять – мають часткову відповідність. Незважаючи на це, випускниця ОНП Байрачна В.К. під час зустрічі вказала на те, що навчання за ОНП дозволило їй результативно працювати у сфері вищої освіти. Зовнішні стейкхолдери, зі свого боку, під час зустрічі вказали на корисність навчання на ОНП для професійної конкурентоздатності випускників та виразили готовність до процесів удосконалення ОНП і в майбутньому. Але аналіз пропозицій зовнішніх стейкхолдерів, що викладені у протоколі засідання кафедри менеджменту та інновацій № 5 від 24.12.2019 р., (протокол надано на запит ЕГ у відповіді: 3 червня 2021 р., 15:14:13), зокрема, Мельника Ю.М., Лайка О.І, Шибаніної О.В. та Байрачної О.К., показує, що пропозиції зводилися переважним чином до розробки ще більшої кількості вибіркових ОК та внесення їх до ОНП. Пропозиції зовнішніх стейкхолдерів, що викладено у протоколі № 5 від 25.12.2020 р., (протокол надано на запит ЕГ у відповіді: 10 червня 2021 р., 16:24:47), також стосувалися додавання нових вибіркових ОК та розширення баз практики. Натомість, у звіті про результати опитування аспірантів (<https://is.gd/Q4eY46>) вказано, що аспіранти вважають за доцільне додавання обов'язкових ОК, пов'язаних саме зі спеціальністю здобувачів. Враховуючи зазначене, ЕГ рекомендує гаранту у подальших редакціях ОНП рівномірно та рівноправно враховувати пропозиції різних груп стейкхолдерів.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Процедура формування ІОТ у ЗВО дійсно існує. Наявність та зрозумілість процедури вибору ОК у відповідності до Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін (<https://is.gd/lGmKzy>) були підтверджені під час зустрічі зі здобувачами ОНП. Вибіркова складова ОНП дорівнює 15 кредитам ЄКТС, що становить 33% загального обсягу ОНП та відповідає законодавству. У ОНП 16 вибіркових ОК, що мають обсяг по 3 кредити ЄКТС та поділені на 5 блоків (ВБ5-ВБ7), (ВБ8-ВБ10), з яких обирається по 1 ОК на першому році навчання, та (ВБ1-ВБ4), (ВБ11-ВБ13), (ВБ11-ВБ13), з яких обирається по 1 ОК на другому році навчання. Здобувачі мають можливість вносити пропозиції щодо складу вибіркових ОК (на підтвердження цього ЗВО наданий протокол №5, відповідь на запит: 3 червня 2021 р., 15:03:57). РНП або силабуси вибіркових ОК під час візиту у вільному доступі відсутні. Описи вибіркових ОК містяться у відповідному каталозі на сайті ЗВО у вільному доступі (<https://is.gd/9CxQ96>). Каталог містить короткий опис мети та завдань дисципліни, структуру курсу, рекомендовану літературу, політику оцінювання, та дані викладача. Каталог не містить інформації щодо взаємозв'язку щодо ПРН, з якими пов'язаний ОК, та тематичним планом дисципліни. Вибіркові ОК є нееквівалентними за ПРН між собою в межах блоку, з якого потрібно обрати один ОК. Це змушує здобувача проводити додатковий трудомісткий аналіз щодо складу ПРН кожного конкретного вибіркового ОК, але інформації для цього у каталозі вибіркових ОК немає. Здобувач мусить самостійно співставляти матриці відповідності до ОНП з описами ОК у каталозі і робити висновок щодо необхідності того чи іншого вибору. При цьому, у ОНП професійна орієнтація освітньої складової реалізована саме за рахунок вибіркових ОК. Технічно вибір здійснюється шляхом написання паперової заяви з переліком обраних ОК. На запит ЕГ, ЗВО підтверджено наявність таких заяв (відповідь на запит: 3 червня 2021 р., 11:34:40). У відповідності до Положення (<https://is.gd/lGmKzy>) у заяві міститься вибір усіх 5 вибіркових ОК на два роки навчання. У наданих прикладах заяв двох здобувачів 2020 р.н., вибір є однаковим. ЕГ підтверджує вільний вибір тем наукових досліджень, об'єктів педагогічної практики та спеціалізованих вчених рад для захисту у відповідності до Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (<https://is.gd/q4GUEy>). ЕГ рекомендує ЗВО з метою спрощення процедури вільного вибору розробити РНП та силабуси за кожним вибіркоким ОК, із розкриттям зв'язку окремих ПРН та відповідних їм складових тематичного

плану дисципліни, та розмістити їх у вільному доступі. ЗВО рекомендується перейти від блочної пропозиції вибіркового ОК до єдиного загального списку вибіркового ОК, з яких здобувач може обирати будь-які комбінації ОК.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП та НП передбачено обов'язкову практичну підготовку: окремий ОК (ОК 7 – Педагогічна (асистентська) практика обсягом 6 кредитів ЄКТС); аудиторні практичні заняття. Обсяг практичних занять сумарно за ОНП перевищує обсяг лекційних занять: 212 та 178 годин відповідно. ОК з "Академічне письмо іноземною мовою" реалізується виключно через практичні заняття (60 годин). Робоча програма практики загалом відповідає цілям та завданням ОНП "Менеджмент" (<https://is.gd/xS6lfn>). Педагогічна (асистентська) практика реалізується у три етапи: початковий (2 кредити ЄКТС), основний (3 кредити ЄКТС), заключний (1 кредит ЄКТС), та дає можливість сформувати ЗК1-3, ЗК5; СК1,3,4,5. Зміст педагогічної (асистентської) практики узгоджений з напрямками діяльності НПП: навчальною, методичною, науковою і організаційною. Закріплення об'єктів педагогічної практики здійснюється рішенням кафедри. За результатами практики складається звіт. У якості форм навчання на практичних заняттях використовуються ситуаційні завдання, тренінги, що містять практичний аспект. На зустрічі викладачі підкреслили, що на своїх заняттях вони намагаються більше уваги приділяти практиці та більше використовувати інтерактивні форми взаємодії під час практичних занять для оволодіння здобувачами практичних навичок. Залучення професіоналів-практиків для проведення занять не застосовується. Здобувачі залучаються до організації практичних науково-комунікаційних заходів, таких як наукові конференції, шляхом організаційної участі у програмних та організаційних комітетах (докази цього надані ЗВО у відповідях на запити ЕГ: з червня 2021 р., 14:39:40; з червня 2021 р., 15:02:51). Під час зустрічей зі здобувачами було підтверджено задоволеність рівнем організації практичної підготовки. ОК "Педагогіка вищої школи", який покликаний сформувати теоретичну базу для практичної педагогічної діяльності, є вибіркового ОК і може бути не обраним певним здобувачем.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

З набуттям соціальних навичок (soft skills) здобувача за ОНП зокрема пов'язані ЗК4 "Здатність спілкуватись з науковою спільнотою з метою презентації результатів наукових досліджень та їх оприлюднення державною, англійською та/або іншою іноземною мовою", СК4 "Набуття універсальних навичок дослідника у сфері менеджменту, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності" та ПРН7 "Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту", ПРН8. "Демонструвати навички презентації та оприлюднення результатів наукових досліджень державною та іноземними мовами в усній та письмовій формі" тощо. Набуття навичок (soft skills) забезпечується за рахунок застосування окремих форм проведення практичних занять: підготовка командних проектів, розв'язання бізнес-кейсів, презентації власних досліджень, участь у конференціях, круглих столах тощо. Викладачі під час зустрічі підтвердили застосування активних методів навчання, які опосередковано розвивають різні соціальні навички. У формі СО ЗВО зазначено, що soft skills у тій чи іншій мірі формуються багатьма обов'язковими та вибірковими ОК. Але аналіз РНП обов'язкових ОК показав, що у контексті soft skills РНП не містить опису форм та методів навчання, які пов'язані з формуванням саме soft skills. На зустрічі з викладачами підтверджено наявність процедур та можливостей набуття soft skills викладачами за рахунок підвищення кваліфікації.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за спеціальністю наразі відсутній. Гаранту та керівництву ЗВО рекомендується в наступній редакції ОНП врахувати вимоги вже наявного професійного стандарту на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти", затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 610 від 23.03.2021 (<https://is.gd/Z8n7HT>), з метою забезпечення відповідності підготовки випускників чинним нормативним вимогам.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз ОНП та її окремих ОК дозволяє зазначити, що обсяги навантаження здобувачів у формах аудиторної та самостійної роботи відповідають чинним нормативним вимогам, сприяють досягненню мети та програмних результатів навчання за ОНП. Відповідно до НП (<https://is.gd/B2tb11>) загальний обсяг годинного навантаження

складає 1350 годин, з них 960 годин (71%) відведено на самостійну роботу. За освітнім компонентом ОНП середньотижневе навантаження не перевищує 22,5 годин, що відповідає законодавчим вимогам. Формою НП не передбачене відображення загального потижневого навантаження та тижневого обсягу контактних годин. Аналіз розкладів занять аспірантів (<https://is.gd/MV3ip0>) показує, що у день відбувається 2-3 пари, які зосереджені у другій половині дня. Під час зустрічі аспіранти підтвердили оптимальність рівня навантаження та розподілу часу між аудиторною і самостійною роботою. Процедурно думки здобувачів щодо навантаження вивчаються шляхом опитувань. З боку НПП відсутність проблем з навантаженням здобувачів переважним чином визначається через відсутність запитів про це з боку здобувачів.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За ОНП не здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сукупність та послідовність викладання ОК за роками навчання визнається раціональною. ОНП та НП передбачають достатню практичну підготовку відповідно до сучасного стану розвитку сфери вищої освіти. Сильною стороною освітнього процесу є сприяння формуванню соціальних навичок здобувачів та викладачів. Співвідношення аудиторної та самостійної роботи на ОНП в цілому та у окремих ОК сприяє досягненню цілей та ПРН. Зміст ОНП та НП реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: Вибіркові ОК обираються як один з кожного з п'яти окремих блоків запропонованих до вибору ОК, що унеможливує вибір ще одного ОК з одного й того ж блоку. Здобувач мусить обирати усі п'ять необхідних вибіркових ОК на самому початку навчання, тобто результати поступового набору знань, навичок та компетентностей під час навчання вже не впливають на вибір. Рекомендації: Розширити перелік обов'язкових ОК за рахунок додавання професійно-орієнтованих, перш за все призначених для формування глибинних знань зі спеціальності. Сформувати загальний каталог вибіркових ОК, з якого здобувач зможе обрати будь-які комбінації ОК. Надати можливість здобувачам здійснювати щорічно вибір ОК на наступний навчальний рік.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ЕГ дійшла висновку про часткову невідповідність якісних характеристик ОНП за підкритеріями 2.1, 2.2, 2.3 та 2.4 та достатню відповідність за підкритеріями 2.5, 2.6 та 2.8. Застосування цілісного підходу в оцінюванні виявлених фактів та їхнього контексту дозволило встановити, що освітня діяльність за ОНП "Менеджмент" загалом відповідає Критерію 2 з недоліками, що не є суттєвими. Виявлені недоліки можна усунути найближчим часом.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання до аспірантури Одеського національного університету ім. І. Мечнікова у 2021 р. і, зокрема, за ОНП «Менеджмент», оприлюднено на офіційному сайті ЗВО (<http://surl.li/vegr>). Вони розроблені відповідно до Закону України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», Умов прийому на навчання до

закладів вищої освіти України в 2021 р., затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 1274 від 15.10.2020 р. Прийом здійснюється на конкурсній основі за різними джерелами фінансування. Прозорість вступу забезпечується через інформування громадськості про ліцензований обсяг, обсяг місць, що фінансуються за державним замовленням, вартість навчання за спеціальностями (напрямами підготовки, спеціалізаціями, освітніми програмами), осіб (прізвища та ініціали), які подали заяви щодо вступу, рекомендування до зарахування та зарахування до ОНУ імені І. Мечникова здійснюється інформаційними системами, на підставі даних ЄДЕБО через розділ «Вступ» вебсайту ЄДЕБО за адресою: (<https://vstup.edbo.gov.ua/>), а також інформаційними системами (відповідно до договорів, укладених власниками (розпорядниками) таких систем з технічним адміністратором ЄДЕБО). На ОНП «Менеджмент» приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста). На сайті (<http://surl.li/vehs>) розміщено перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії. Серед них обов'язковим є лист-рекомендація потенційного наукового керівника (<http://surl.li/vehs>). Крім того, оприлюднено Правила прийому до аспірантури ОНУ ім. І. Мечникова у 2021 р. (Додаток 7 до Правил прийому ЗВО) – (<http://surl.li/vehs>). Вступними випробуваннями до вступу в аспірантуру є іспит зі спеціальності, іспит з іноземної мови. Усі вступні випробування проводяться в усній формі та/або з використанням тестових технологій. Правила прийому на навчання за ОНП «Менеджмент» є чіткими та зрозумілими. Загалом вони не містять дискримінаційних положень та забезпечують доступ до навчання за неупередженим конкурсом. Між тим обов'язковість наявності листа-рекомендації від потенційного наукового керівника може виявитися частковим обмеженням щодо вступу до аспірантури для вступників із високим рівнем підготовки, які, наприклад, раніше навчалися у інших ЗВО і не мали наукових контактів із працівниками ОНУ ім. І. Мечникова. Але за інформацією університету поки такі випадки не були зафіксовані і всі бажаючі брати участь у конкурсному відборі отримали лист-рекомендацію від потенційного наукового керівника.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання за ОНП «Менеджмент» враховують її особливості (<http://surl.li/vehs>). У Додатку 7.1 Правил прийому на навчання до ОНУ імені І. Мечникова у 2021 р. зазначено Перелік спеціальностей/освітніх програм та вступних випробувань, за якими здійснюється вступ до аспірантури. За спеціальністю 073 «Менеджмент» відображено, що випробуваннями для вступу до аспірантури є іспит зі спеціальності, а також іспит з іноземної мови (англійська, німецька, французька або іспанська за вибором вступника). Програми співбесід, які включають і порядок оцінювання результатів співбесіди, програми вступних іспитів та порядок оцінювання за результатами вступного іспиту, який включає структуру підсумкового бала, затверджує голова приймальної комісії ОНУ імені І. Мечникова не пізніше ніж за три місяці до початку прийому документів. Прийом заяв та документів у 2021 р. з 16 по 27 серпня. Програми співбесід, вступних іспитів обов'язково оприлюднюються на сайті ЗВО (<http://surl.li/wepo>). У програмах є критерії оцінювання, структура оцінки і порядок оцінювання підготовленості вступників. Програми вступних випробувань розробляються фаховими групами НПП. Вступний іспит до аспірантури з іноземної мови має однакові вимоги для всіх спеціальностей і складається з тестових завдань (<http://surl.li/wepo>). В екзаменаційному білеті міститься 50 тестових запитань (10 запитань на розуміння оригінального тексту з фаху та 40 лексико-граматичних завдань). Кожне тестове запитання має по 4 варіанти відповідей, з яких правильним є лише один варіант. Кожна правильна відповідь оцінюється в 2 бали. Час складання іспиту – 1 год. 30 хв. Програма вступного іспиту зі спеціальності складена з урахуванням програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 073 «Менеджмент». Вона містить 50 питань з дисциплін фахового спрямування за різними сферами менеджменту (<http://surl.li/wepn>). До того ж у програмі наведено 25 рекомендованих основних джерел для підготовки до іспиту зі спеціальності. Результати складання вступних іспитів оцінюються за 100-бальною шкалою. Для вступу на навчання конкурсний бал розраховується з урахуванням коефіцієнтів: 0,5 - оцінка іспиту зі спеціальності, 0,25 - оцінка іспиту з іноземної мови. На рівні не більше 25 додатково нараховуються бали за публікації, участь у конференціях, призерство у студентських олімпіадах або конкурсах студентських наукових робіт та ін. Визначення додаткових балів здійснюється атестаційними комісіями на підставі поданих до приймальної комісії статей, тез, програм конференцій, дипломів, грамот тощо. Вступні випробування відбуватимуться згідно графіку у період з 02 по 09 вересня 2021 р. Усі вступні випробування проводяться в усній формі та/або з використанням тестових технологій.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО, регулюються Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення, переведення та зміни умов навчання студентів ОНУ імені І. Мечникова, 2010 р. (<http://surl.li/vfek>). А правила визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності, унормовано Положенням про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в ОНУ ім. І. Мечникова, 2020 р. (<http://surl.li/vfel>). Згідно Положення визнання результатів навчання здобувачів третього рівня вищої освіти покладається на декана і затверджується Вченою радою факультету. Відповідно п. 2.4 визнання результатів навчання з дисциплін проводиться на підставі порівняння навчальних програм відповідної освітньої програми ОНУ та ЗВО-партнера. При цьому ключовим є урахування компетентностей, зазначених у освітній програмі. До того ж як освітні компоненти вільного вибору в ОНУ можуть бути зараховані дисципліни на вибір учасника, прямих аналогів яких у ЗВО не існує, якщо ці

компоненти відповідають вимогам ОНУ щодо дисциплін вільного вибору. Загалом правила є чіткими і зрозумілими. Під час інтерв'ювання здобувачі підтвердили свою обізнаність щодо наявних можливостей визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема і під час академічної мобільності. Але оцінити послідовність дотримання таких правил у ЕГ не було можливості, оскільки практика їх застосування на ОНП «Менеджмент» відсутня. Разом з тим ЕГ звернула увагу на особливості, зазначені у ОНП 2016 р. та 2020 р. (<http://surl.li/vfek>). Зокрема, те, що вибірково ОК «Педагогіка вищої школи» обов'язково мають обирати здобувачі, у додатках до диплому спеціаліста (магістра) яких, така дисципліна відсутня. Фактично мова йде про необхідність перерахування результатів навчання. Згідно наданих Індивідуальних навчальних планів ОК «Педагогіка вищої школи» обирали всі аспіранти. А це означає, що вони раніше не вивчали цю дисципліну на другому рівні вищої освіти. Тому їх попередні результати навчання не мали бути перераховані. Спількування з іншими аспірантами засвідчило, що серед них також ніхто раніше не вивчав такий освітній компонент. А, отже, умов для перерахування таких результатів навчання на ОНП поки дійсно не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відображені у внутрішньому документі – Положенні про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ОНУ імені І. Мечникова від 01.07.2020 р. (<http://surl.li/veyt>). Згідно з ним здобувачеві можуть визнати до 10 % від загального обсягу кредитів, передбачених ОНП протягом навчального року. Відповідно до п. 2.5 за наявності сертифікату з іноземної мови на рівні B2 освітній компонент «Академічно письмо іноземною мовою» перераховується з найвищою оцінкою. Визнання результатів навчання відбувається за рішенням комісії, до складу якої входять декан, завідувач кафедри, гарант ОНП та провідні викладачі. Загалом правила є чіткими і зрозумілими. Під час зустрічі аспіранти підтвердили власну поінформованість щодо наявних можливостей визнання таких результатів навчання. Але оцінити послідовність дотримання цих правил при реалізації ОНП не видається можливим, оскільки практика їх застосування відсутня. До того ж часу вступник, який підтвердив свій рівень знання іноземної мови конкретним дійсним сертифікатом (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня), звільняється від складання вступного іспиту з англійської, німецької, французької або іспанської мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом. Ця процедура зафіксована у розділі V (п. 4) Правил прийому до аспірантури ОНУ ім. І. Мечникова у 2021 р. (Додаток 7 до Правил прийому ЗВО) – (<http://surl.li/vehs>). Між тим у внутрішніх документах ОНУ ім. І. Мечникова не відображено особливості перерахування результатів навчання з іноземної мови, зокрема англійської, відповідно до п. 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (Постанова КМУ № 261 від 23.03.2016 р.) – (<http://surl.li/rsin>). А саме те, що аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право на: 1) зарахування відповідних кредитів, передбачених ОНП, як таких, що виконані у повному обсязі; 2) використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником). Але частково про це зазначено у Відомостях про самооцінювання ОНП. Зокрема, «Для здобувачів III рівня – сертифікат C1 для зарахування певних кредитів, передбачених ОНП». Поінформованість про це підтвердили і аспіранти. Серед аспірантів ОНП «Менеджмент» сертифікат про знання іноземної мови на рівні C1 поки ще ніхто не отримував.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Наявність чітких і зрозумілих правил для вступу на навчання, які враховують особливості освітньо-наукової програми «Менеджмент». Чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у інших закладах вищої освіти, зокрема і під час академічної мобільності здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони та недоліки: Обов'язковість листа-рекомендації від потенційного наукового керівника у майбутньому може стати обмеженням щодо вступу до аспірантури для вступників із високим рівнем підготовки, які, наприклад, раніше навчалися у інших ЗВО і не мали наукових контактів із працівниками ОНУ ім. І. Мечникова. У внутрішніх документах університету не відображено можливість використання аспірантом обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником), за наявності умов відповідно до п. 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (Постанова КМУ № 261 від 23.03.2016 р.). Рекомендації: Лист-рекомендацію від потенційного наукового керівника щодо вступу до аспірантури не варто позиціонувати саме як обов'язковий документ для участі у конкурсному відборі. Рекомендовано передбачити у внутрішніх документах ЗВО

можливість використання аспірантом обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником), за наявності умов відповідно до п. 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (Постанова КМУ № 261 від 23.03.2016 р.).

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання за ОНП «Менеджмент» є чіткими та зрозумілими. Вони оприлюднені на сайті ОНУ ім. І. Мечникова та враховують особливості ОНП «Менеджмент». В університеті визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО, а також під час неформальної освіти, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу. Зазначені недоліки не є суттєвими, бо вони поки не позначилися на набутті компетентностей здобувачами вищої освіти та критично не ускладнили процес доступу до навчання, а також якісного отримання освітніх послуг. Це свідчить про те, що ОНП «Менеджмент» та освітня і наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Підготовка здобувачів на ОНП "Менеджмент" відбувається у відповідності до ОНП та НП, затверджених 30.06.2020р. (<https://is.gd/uXmuTO>), "Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/uY2MY5>) та "Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/q4GUEy>), у відповідності до п. 3.16 якого освітній процес у ЗВО здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи. Основними видами навчальних занять у ЗВО є: лекція; семінарське заняття; практичне заняття; лабораторне заняття; індивідуальне заняття; консультація. ЕГ проаналізовано Матриці відповідності ОНП (таблиці 2 та 3), методи навчання та оцінювання (табл. 3 відомостей СО), робочі навчальні програми обов'язкових ОК (у відповідних розділах) та описи вибіркового ОК (<https://is.gd/9CxQ96>), що дозволяє констатувати коректність застосовуваних форм та методів навчання за ОНП, які сприяють досягненню ПРН за окремими ОК та ПРН ОНП в цілому, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. В освітньому процесі використовуються GoogleDisk та Classroom як засоби дистанційної передачі навчально-методичних матеріалів, до яких здобувачі мають безоплатний та необмежений доступ. Для кожного ОК створено окремий курс. ЕГ було продемонстровано здобувачами доступ та вміст дисципліни на прикладі ОК "Педагогіка вищої школи". Платформи дистанційного навчання типу MOODLE на ОНП не використовуються. Спілкування з фокус-групами здобувачів та викладачів надалі можливість ЕГ переконалися в наявності дійсного зворотного зв'язку між інтересами, потребами здобувачів та відповідними формами і методами викладання. Здобувачі підтверджують готовність персоналу ЗВО до співпраці, спільного вирішення проблем, сприяння у особистому розвитку. У ЗВО розроблена "Стратегічна карта підготовки доктора філософії" за ОНП "Менеджмент" (<https://is.gd/2jJrzM>), у якій комплексно викладено ключові аспекти студентоцентрованого підходу ЗВО. Викладачі ОНП не мають обмежень академічної свободи щодо самостійного визначення змісту ОК, методів викладання, рекомендованих джерел (підтверджено також на зустрічі з Гарантом ОНП). Здобувачі під час зустрічі з ЕГ навели факти академічної свободи: можливість обирати за власними професійними та науковими інтересами вибірково ОК, тематику наукових досліджень, навчально-дослідницькі програми, спеціалізовану вчену раду для захисту. Рівень задоволеності здобувачів формами та методами навчання встановлюється за шляхом опитувань, результати яких знаходяться на сайті ЗВО у вільному доступі (<https://is.gd/FHEIsx>).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Вступники та учасники освітнього процесу за ОНП отримують інформацію щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих ОК з різних джерел: викладачі за ОНП, гарант, завідувачі кафедр, працівники деканату, куратори, офіційний сайт ЗВО, текст ОНП (<https://is.gd/uXmuTO>), робочі навчальні програми обов'язкових ОК (<https://is.gd/YAswH7>), описи вибіркового ОК (<https://is.gd/9CxQ96>), засоби дистанційного навчання, методичні вказівки, індивідуальні завдання тощо. Доступ до інформації на офіційних Інтернет-ресурсах ЗВО постійний та необмежений. Під час зустрічей з гарантом та НПП,

продемонстровано розуміння важливості інформування здобувачів про цілі, зміст, порядок та особливості оцінювання, під час зустрічей наголошено на постійному розвитку, вдосконаленні цих процесів. Здобувачі також підтвердили, що на початку семестру викладач надає інформацію щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання за окремою ОК. В цілому, під час зустрічі, здобувачі підтвердили обізнаність у механізмах, що забезпечують інформацією щодо цілей, наповнення, форм контролю та критеріїв за освітніми компонентами. ЗВО проводить опитування щодо вивчення рівня задоволеності методів викладання і оцінювання здобувачів за ОНП та окремими ОК, результати опитування здобувачів знаходяться у вільному доступі на сайті ЗВО (<https://is.gd/FHEIsx>). Натомість ЕГ встановлено відсутність графіку консультацій викладачів за ОК ОНП та частини робочих навчальних програм вибіркових ОК у вільному доступі на сайті ЗВО, що пояснювалось гарантом результатами технічного збою на сайті. Також ЕГ рекомендує розробити силабуси як обов'язкових, так і вибіркових ОК, та розмістити їх у вільному доступі.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

У освітній складовій ОНП, у частині обов'язкових ОК, 10 кредитів ЄКТС відведено дисциплінам, що забезпечують набуття універсальних навичок дослідника ("Управління проектами, програмами та охорона інтелектуальної власності", "Інформаційні технології у науковій діяльності" та "Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень"). Під час зустрічі з викладачами було підтверджено використання методів навчання, заснованих на дослідженнях, у всіх ОК ОНП. Наприклад, ОК "Інформаційні технології у науковій діяльності" спрямований на формування СК4 "Набуття універсальних навичок дослідника у сфері менеджменту, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності" (стор. 4 РНП <https://is.gd/gIxFnA>). У межах освітньої складової, здобувачі ОНП беруть участь у науково-практичних конференціях різного рівня та тематичного спрямування (відповіді на запит ЕГ: четвер, 3 червня 2021 р., 09:08:27 та четвер, 3 червня 2021 р., 15:02:51). У межах наукової складової ОНП підготовка здобувачів передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом наукового керівника та оформлення результатів у вигляді дисертації відповідно до Положення (<https://is.gd/q4GUEy>). Здобувачі складають індивідуальний план наукової роботи, який містить зміст, терміни виконання та обсяг наукових робіт і який є обов'язковою частиною індивідуального плану роботи здобувача ступеня доктора філософії, за результатами виконання якого проводяться атестації (приклади надано ЗВО у відповіді на запит ЕГ четвер, 3 червня 2021 р., 14:05:12). Складовою наукових досліджень під час навчання також є підготовка та публікація наукових статей. Під час зустрічі здобувачі підтвердили наявність власної публікаційної активності. Здобувачі залучені до виконання НДР кафедри та факультету. Зокрема, підтверджено участь усіх здобувачів за ОНП у НДР без державного фінансування "Інноваційно-інвестиційні орієнтири модернізації економіки України в умовах глобалізації" (відповідь на запит ЕГ: четвер, 10 червня 2021 р., 14:22:47). Отже, на основі зустрічей зі здобувачами, НПП, гарантом, науковими керівниками та адміністративним персоналом ЕГ констатує, що ОНП передбачає здобуття необхідних навичок та забезпечує можливості для здобувачів поєднувати навчання і дослідження під час реалізації ОНП та досягнення її цілей.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

У ЗВО реалізація оновлення змісту освіти та освітніх компонентів базується, з одного боку, на нормативних вимогах, а, з іншого боку, на здібностях викладачів. У відповідності до п. 3.13 "Положення про освітні програми в ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/huG386>) ключовою вимогою до претендента на посаду викладача є "здатності й готовності кандидата розвивати відповідні актуальні та пріоритетні наукові напрями досліджень, налагоджувати міжнародну співпрацю та/або брати у ній участь, налагоджувати трансфер знань та технологій тощо) при оголошенні конкурсу на посаду науково-педагогічного працівника". Аспекти оновлення змісту ОК частково відображені у "Положенні про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/uY2MY5>), наприклад, у відповідності до п. 3.6 якого РНП ОК переглядається та перезатверджується щорічно. У тексті "Положення про освітні програми в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/huG386>) немає чіткого визначення того, хто конкретно і у яких випадках може виступати ініціатором змін у ОНП та її окремих компонентах. Пропозиції щодо змін, які ініційовані зовнішніми стейкхолдерами, виносяться на розгляд гарантом ОНП. Також ЗВО не має окремих положень чи порядків, що унормовують внесення змін до робочих навчальних програм освітніх компонентів. Підставами для внесення змін до змісту ОК за ініціативи викладача виступають: підвищення кваліфікації, стажування (у т.ч. закордонні), участь у НДР, співпраця з стейкхолдерами, власна науково-дослідна діяльність тощо. За ініціативою ВПГО "Спілка аудиторів України" у Одеській області було внесено зміни формулювання ПРН 7 ОНП (на доказ цього ЗВО завантажено документи у відповідях на запит: четвер, 3 червня 2021 р., 15:09:38; четвер, 3 червня 2021 р., 15:14:13). Вибірковий аналіз наукових доробок викладачів за даними звіту про СО, сайту ЗВО, відповідей на запити щодо додаткових доказів дозволив ЕГ дійти до висновку про високий науковий рівень НПП та його актуальність в динаміці сучасному стану розвитку науки у галузі менеджменту, що слугує підтримці новітнього змісту освіти за ОНП. Наприклад, викладач І.М. Ненно, під час стажування у Іспанії отримала досвід, що дозволив розробити новий ОК "Сучасний розвиток університетських технопарків" (відповіді на запит ЕГ: п'ятниця, 4 червня 2021 р., 15:33:53). Аналіз рекомендованої літератури за обов'язковими та вибірковими ОК в цілому дозволяє констатувати відсутність відверто застарілих

джерел. ЗВО розвиває педагогічну майстерність НПП, яка знайшла відображення у модернізації змісту ОНП в тому числі, що визначено під час розмови з керівництвом та менеджментом ЗВО. Порівняльний аналіз компонентів ОНП в динаміці, умови, створені в ЗВО та надані підтверджені результати у документальному вигляді, відповіді під час зустрічей дали можливість ЕГ дійти висновку про дійсне оновлення змісту освіти на основі актуальних наукових досягнень та практик.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Міжнародне співробітництво ОНУ ім. І.І. Мечникова має багаторічні традиції, наразі ЗВО приймає участь у 40 міжнародних проектах. Зокрема співробітництво встановлене з більш ніж 100 іноземними закладами освіти і науки (<https://is.gd/cuXahv>). Інтернаціоналізація діяльності є одним із стратегічних пріоритетів розвитку ЗВО (<https://is.gd/iVh3Cy>). У ЗВО реалізується декілька проектів з інтернаціоналізації ERASMUS+ (<https://is.gd/YGr19O>), для унаочнення інформації щодо яких створений окремий розділ сайту ЗВО (<http://erasmus.onu.edu.ua/uk/>). Кафедра менеджменту та інновацій є безпосереднім учасником та координатором проектів ERASMUS+ "Посилення ролі ЗВО у промисловій трансформації до парадигми "Індустрія 4.0" у Грузії та Україні (HEIn4)" (www.hein4.net) та "Забезпечення якості вищої освіти в Україні: розвиток на основі стандартів ESG" (<http://quaere.pwr.edu.pl>), за результатами якого було видано посібник "Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій" (<https://is.gd/di8SZK>), співавтором якого виступила викладач кафедри І.М. Ненно. Під час зустрічі з гарантом, він відзначив, що деякі викладачі кафедри проходили закордонне стажування. Зокрема, Івашко Л.М. проходила стажування в Інтернаціональній літній школі бізнес-адміністрування на факультеті економіки та бізнес-адміністрування Університету Бабеш Бойяї міста Клуж Напоки (Румунія, 2017р.); І.М. Ненно – за програмою "Change Management Strategy" (Польща, 2020р.). Також викладачі кафедри мають наукові публікації у закордонних виданнях, що підтверджується аналізом показників наукової активності викладачів, які надані ЗВО у відповіді на запит ЕГ: четвер, 3 червня 2021 р., 09:57:58. Під час зустрічей з НПП, здобувачами, науковими керівниками, ЕГ визнано, що навчання, викладання та наукова діяльність пов'язані з стратегічними орієнтирами інтернаціоналізації діяльності ЗВО та кафедри менеджменту та інновацій. З огляду на зростання через карантинні обмеження у всьому світі чисельності пропозицій щодо участі у міжнародних науково-комунікативних онлайн-заходах, можна рекомендувати гаранту ОНП вивчити можливість започаткування на ОНП практики залучення до них здобувачів.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми і методи навчання на ОНП "Менеджмент" відповідають принципам академічної свободи та студентоцентрованого підходу до навчання. Для здобувачів створено сприятливі умови для поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОНП "Менеджмент". Відбувається оновлення змісту освіти на основі наукових досягнень та практик, у тому числі на основі наукових досягнень окремих представників академічного персоналу ОНП. Інтернаціоналізація діяльності є одним із стратегічних пріоритетів розвитку ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони та недоліки: На сайті ЗВО відсутній графік консультацій викладачів за освітніми компонентами ОНП «Менеджмент», а також частина робочих програм вибіркових ОК. Рекомендації: ЗВО рекомендується розмістити у вільному доступі графік консультацій, а також усі актуальні робочі програми та/або силябуси вибіркових освітніх компонентів.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми та методи навчання застосовані коректно, сприяють досягненню результатів за окремими ОК та ПРН ОНП в цілому, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, адаптовані до діяльності за дистанційною формою навчання. ОНП та ОК оновлюються на основі наукових досягнень і сучасних практик у галузі менеджменту. ЗВО поєднує навчання і дослідження під час реалізації ОНП. ЕГ дійшла висновку про часткову невідповідність якісних характеристик ОНП за підкритерієм 4.2 та достатню відповідність за

підкритеріями 4.1, 4.3, 4.4 та 4.5. Застосування цілісного підходу в оцінюванні виявлених фактів та їхнього контексту дозволило встановити, що освітня діяльність за ОНП "Менеджмент" загалом відповідає Критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими. Виявлені недоліки можна усунути найближчим часом.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Загальні засади контролю та оцінки якості знань визначено п. 2.10 Положенням про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/vqan>), яке передбачає проведення вхідного, поточного, періодичного та підсумкового контролю. Відповідно до п. 2.10.6 форми і методи контролю результатів навчання здобувачів і критерії їх оцінювання визначає робоча програма навчальної дисципліни. Тут же зазначено, що лектор зобов'язаний довести до відома здобувачів цю інформацію на першому занятті з навчальної дисципліни. Це було підтверджено і на зустрічі з аспірантами. Як основні форми контрольних заходів та оцінювання здобувачів використовуються: тестування, письмові роботи, доповіді, презентації, творчі роботи тощо. Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту або заліку. Відповідно до п. 2.10.5 з урахуванням особливостей організації освітнього процесу на третьому рівні підсумковий контроль і оцінювання результатів навчання аспірантів здійснюється під час сесії раз на рік. Це підтверджує і навчальний план. Екзамен є формою перевірки засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення, набутих знань, умінь і навичок й їх застосування при вирішенні практичних завдань (проводиться в письмовій чи усній формі, або ж у вигляді комп'ютерного тестування). Залік здійснюється на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань, різних видів робіт на заняттях, під час практики. Згідно навчального плану 2020 р. підсумкові контрольні заходи відбуваються в обох формах. За обов'язковими ОК передбачено по 4 екзамени та заліки, тоді як підсумковою формою контролю за усіма вибірковими ОК є залік. РПНД містять детальнішу інформацію про критерії оцінювання, як підсумкового, так і поточного (<http://surl.li/vqge>). Так, наприклад, у РПНД ОК «Історія, концепції та сучасні досягнення науки» представлено умови визначення навчального рейтингу (з формами оцінювання і кількістю балів), вимоги і критерії оцінювання (за видами робіт, з кількістю балів і критеріями), порядок перерахунку рейтингових показників. Те ж саме стосується ОК «Управління проектами, програмами та охорона інтелектуальної власності», ОК «Інформаційні технології у науковій діяльності» та ін. Тут також наведений розподіл балів за змістовими модулями. Інформація про розклад підсумкових контрольних заходів є публічною (<http://surl.li/vqgj>). На зустрічах, ЕГ дійшла висновку, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання є чіткими та зрозумілими. Вони загалом дають можливість встановити досягнення здобувачем результатів навчання для кожного ОК та, як наслідок, ОНП в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь. Але, незважаючи на вимоги до здобувачів на 8-му рівні НРК щодо розвитку умінь критичного аналізу, оцінки і синтезу нових ідей (<http://surl.li/grhw>), у Відомостях СО відсутні форми колегіального оцінювання і самооцінювання результатів навчання. Інформацію про це не містять і РПНД (розділ 8 «Методи контролю») – (<http://surl.li/vqge>). Хоча поодинокі випадки використання таких форм були підтвержені аспірантами.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

На час проведення акредитаційної експертизи відсутній затверджений Стандарт вищої освіти зі спеціальності 073 "Менеджмент" за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. Підсумковою формою атестації здобувачів є публічний захист наукових досягнень у вигляді дисертації. Це визначено у ОНП «Менеджмент» 2020 р. і відповідає п. 30 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (<http://surl.li/rsin>). На сайті ЗВО розміщена «Стратегічна карта підготовки доктора філософії» за ОНП «Менеджмент» (<http://surl.li/vqge>), де є посилання на останні вимоги до оформлення дисертації.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

За ОНП «Менеджмент» здійснюється щосеместрова і щорічна атестація здобувачів. Перші три роки відбувається атестація за освітньою складовою. Двічі на рік – за науковою. Атестація за науковою складовою здійснюється відповідно до індивідуального плану наукової роботи здобувача під час звіту на засіданні кафедри (ОНП 2020 р., с. 10), що було підтверджено експертною групою під час інтерв'ювання здобувачів і їх наукових керівників. Правила проведення контрольних заходів за освітньою складовою є чіткими, прозорими та зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, визначають порядок перескладання сесії. Ці процеси регулюється Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів

вищої освіти ОНУ (<http://surl.li/vqft>), а також Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. (<http://surl.li/vser>). При цьому графік перескладання визначається деканатом факультету, а повторне перескладання екзаменів допускається не більше, ніж два рази з кожної дисципліни (викладачу, комісії, створеної деканом факультету). У розділі 4 Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ (<http://surl.li/vqft>) детально описано порядок оскарження процедури проведення та результатів підсумкового контролю. Відповідно до п. 4.2 у разі надходження скарги від аспірантів щодо необ'єктивності оцінювання за рішенням декана і відділу аспірантури створюється апеляційна комісія. До складу такої комісії входить 5 осіб (завідувач кафедри, НПП кафедри, який є фахівцем з відповідної дисципліни, заступник декана з навчальної роботи та представник студентського самоврядування факультету або університету). За визначеною процедурою комісія здійснює повторне проведення заліку чи іспиту. Загалом об'єктивність екзаменаторів забезпечується наявністю іспитів у письмовій формі та у вигляді комп'ютерного тестування. Крім того, практикується прийняття лектором усних іспитів із залученням двох членів комісії. Під час інтерв'ювання експертною групою аспірантів та академічного персоналу було підтверджено, що до відома здобувачів інформація стосовно критеріїв та порядку оцінювання доводиться через робочі програми навчальних дисциплін. Аспіранти повідомлені і про чинні процедури ЗВО щодо оскарження результатів контрольних заходів і їх повторне проходження. Однак на ОНП «Менеджмент» поки відсутні приклади оскарження результатів проведення контрольних заходів і випадків перескладання сесії не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Для розгляду питань з дотримання етичних норм в ЗВО створено Комісію з академічної етики (<http://surl.li/vqge>). Крім того, на кожному факультеті функціонує Комісія з академічної доброчесності. При цьому у бібліотеці ОНУ створено бази даних: «Формування академічної доброчесності» (<http://surl.li/vshq>), а також «Дослідникам» (<http://surl.li/vsht>). Візія та етичні засади формування процесу внутрішньої культури якості окреслено у Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ ім. І. Мечникова (<http://surl.li/vshn>), а також у Положенні про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/vqan>). До того ж у Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців (<http://surl.li/vsho>) визначено технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Перевірку на академічний плагіат здійснює Наукова бібліотека ОНУ ім. І. Мечникова. Згідно Положення перевірці на академічний плагіат підлягають: реферати, тези доповідей конференцій, рукописи статей, дисертаційні роботи та ін. На рівні наукових підрозділів, кафедр призначаються відповідальні особи, які здійснюють контроль за поданням робіт для перевірки на плагіат, а також аналізують результати (п. 4.10). Згідно п. 4.13 звіт подібності є одним із документів, на підставі якого кафедра (спецрада, редакція видання) готує висновок про допуск (прийняття) роботи до захисту (публікації). На запит експертній групі було надано приклад звіту від 09.12.2020 р. про успішну перевірку в системі «Unicheck» дисертаційної роботи аспірантки ОНП «Менеджмент» Байрачної О.К. (ID перевірки - 1005413460), а також довідку Сектору моніторингу плагіату Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. Мечникова від 10.12.2020 р. Відповідно до п. 2.7 за порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання або вивчення освітнього компоненту, відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії або наданих ЗВО пільг з оплати навчання. А викладачам може бути відмовлено у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання, а також позбавлено їх права займати визначені законом посади. Під час онлайн-зустрічі здобувачі та НПП підтвердили, що вони ознайомлені з принципами академічної доброчесності, розуміють необхідність її дотримання та здійснення перевірки академічних текстів на плагіат. Однак аспіранти не знають про санкції, які можуть бути застосовані ЗВО за порушення ними академічної доброчесності згідно п. 2.7 Положення. Між тим регламентування та необхідне ресурсне забезпечення процедур щодо дотримання академічної доброчесності в ОНУ сприяє попередженню порушення етики в освітньо-науковому процесі ОНП «Менеджмент». Про випадки такого порушення не було повідомлено на онлайн-зустрічах.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Наявність процедур, які сприяють забезпеченню об'єктивності екзаменаторів щодо оцінювання досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання. Відкритий доступ до нормативних документів, орієнтованих на роз'яснення та популяризацію політики академічної доброчесності. Наявність формалізованих процедур оскарження результатів, вирішення конфліктних ситуацій та повторного складання контрольних заходів. Наявність доступу до технічної перевірки робіт на академічний плагіат через ліцензовану програму «Unicheck».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони та недоліки: Незважаючи на вимоги до здобувачів на 8-му рівні НРК щодо розвитку умінь критичного аналізу, оцінки і синтезу нових ідей (<http://surl.li/grhw>), при викладанні навчальних дисциплін ОНП «Менеджмент» лише подекуди використовуються форми колегіального оцінювання і самооцінювання результатів навчання аспірантів. Низький рівень поінформованості здобувачів про можливі санкції з боку ЗВО за порушення академічної доброчесності, зокрема у разі виявлення академічного плагіату. Рекомендації: Зважаючи на особливості підготовки здобувачів на третьому рівні вищої освіти (8-й рівень НРК), рекомендовано більше використовувати форми колегіального оцінювання (peer-assessment) результатів навчання: критичний аналіз індивідуальних письмових завдань та усної презентації колег, перехресне рецензування робіт, груповий аналіз пітчінгу ідей, опонування колегам та ін. Доцільно підвищити рівень поінформованості здобувачів про можливі санкції з боку ЗВО за порушення аспірантами академічної доброчесності, зокрема у разі виявлення академічного плагіату.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання є чіткими і зрозумілими. Вони загалом дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання, а також оприлюднюються заздалегідь. Форми атестації аспірантів відповідають вимогам Постанови КМУ «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу. Ці правила забезпечують об'єктивність екзаменаторів та визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Університет використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенню академічної доброчесності. Усі зазначені недоліки не є суттєвими, бо жоден з них критично не ускладнив процес якісного отримання освітніх послуг. Загалом за Критерієм 5 експертна група дійшла висновку щодо його загальної відповідності вимогам якості вищої освіти.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

На сторінці "Співробітники" кафедри менеджменту та інновацій на сайті ЗВО розміщено інформацію щодо наукових інтересів викладачів в галузі Менеджменту (<https://is.gd/hit6w4>), яка підтверджується фактами, наведеними у резюме викладачів (наприклад, Е. Кузнецов - <https://is.gd/S4Gw22>; Є. Масленников - <https://is.gd/w5DsI4>; І. Ненно - <https://is.gd/g3gdXs>). Освітня складова за ОНП "Менеджмент" у обов'язковій частині ОК забезпечується дев'ятьма викладачами, 4 з яких є викладачами Економіко-правового факультету, 2 - є викладачами Факультету історії та філософії, 2 - є викладачами Факультету романо-германської філології, та один - викладачем Факультету математики, фізики та інформаційних технологій. ЕГ вивчено зазначену інформацію у співставленні з вимогами Професійного стандарту на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти", затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610 (<https://is.gd/Z8n7HT>) щодо наявності у викладача наукового ступеня та/або вченого звання, освітнього ступеня магістра або ОКР спеціаліста у галузі знань відповідно до профілю викладання щодо освітньої складової ОНП, а також у співставленні з описом трудових функцій за групою функцій "Е" - Керівництво науковою/творчою роботою студентів, аспірантів". Вимогам Професійного стандарту відповідають усі 9 викладачів, які забезпечують нормативні ОК. Аналіз ЕГ документів, наданих ЗВО, та результати зустрічей з академічним та адміністративним персоналом засвідчили високий рівень компетентностей викладацького складу кафедри менеджменту та інновацій. Співвіднесення інформації щодо академічної кваліфікації та змісту публікаційної активності викладачів, яку наведено у їх резюме, у табл. 2 відомостей СО та відповідях на запити ЕГ (четвер, 3 червня 2021 р., 09:57:58; четвер, 3 червня 2021 р., 09:58:33), із вимогами до забезпечення конкретних ОК дозволяє зробити висновок щодо повного рівня відповідності. Співвіднесення інформації щодо наукової кваліфікації та переважних напрямів наукових досліджень викладачів та наукових тем аспірантів за даними, наданими ЗВО (таблиці у відповіді на запит: четвер, 3 червня 2021 р., 09:08:27), також дозволяє констатувати повну відповідність у цьому аспекті. Чотири викладачі кафедри мають сертифікати про володіння іноземною мовою на рівні B2. Гарант ОНП - д.е.н., проф., завідувач кафедри Кузнецов Е.А. - відповідає нормативним вимогам до гарантів та керівників груп забезпечення, має значний досвід наукової діяльності. На зустрічі зі здобувачами та випускником також був підтверджений достатній рівень академічної та професійної кваліфікації викладачів, що задіяні на ОНП. При цьому деякі наукові керівники не мають високоцитованих публікацій у наукометричних базах Scopus і Web of Science за напрямками досліджень своїх аспірантів.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний відбір викладачів відбувається у відповідності до КЗпП, нормативно-правових вимог МОН України. ЗВО регламентує конкурсні засади заміщення посад науково-педагогічних працівників, процедуру проведення конкурсного відбору та обрання за конкурсом при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників Університету, порядок укладання трудових договорів (контрактів) з науково-педагогічними працівниками, відповідно до "ПОЛОЖЕННЯ про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників ОНУ імені І.І. Мечникова та укладання з ними трудових договорів (контрактів)" (<https://is.gd/W4Lp1X>), Статуту ОНУ ім. І. Мечникова (<https://is.gd/fsmcfY>), Колективного договору (<https://is.gd/nU7LmN>). Положення про проведення конкурсного відбору містить детальну та зрозумілу процедуру проведення конкурсу, але не містить конкретних кваліфікаційних вимог до претендентів на зайняття конкретних посад. Під час зустрічей було встановлено, що конкретні вимоги містяться у текстах посадових інструкцій. Під час зустрічі з НПП, викладачі підтвердили прозорість конкурсного відбору та обізнаність з необхідними критеріями для участі у конкурсі (наявність публікацій, стажування тощо). Вимоги до наукових керівників регламентуються "Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/q4GUEy>). Представники керівництва ЗВО на зустрічах підтвердили багатоступеневу процедуру конкурсного відбору НПП та вплив професійної та дослідницької активності викладача на рішення конкурсної комісії щодо укладання з ним контракту. Загалом ЕГ вважає, що процедури конкурсного відбору НПП на роботу є прозорими і дозволяють забезпечити належний рівень професіоналізму викладачів та наукових керівників для ОНП. ЕГ не виявила порушень процедури конкурсного добору викладачів за ОНП. Натомість, під час зустрічі з адміністративним персоналом було відзначено, що останніми роками конкурси є безальтернативними, учасниками є лише працівники ЗВО.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

За ОНП Гарантом та випусковою кафедрою проводиться системна робота по залученню роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. На зустрічі ЕГ із зовнішніми стейкхолдерами були присутні представники роботодавців та академічної спільноти, які підтвердили зазначене. Взаємодія здійснюється на спільних нарадах, семінарах, конференціях, ярмарках вакансій, круглих столах, заходах у рамках проекту ЕРАЗМУС+ тощо, де відбувається обговорення змісту ОНП та технологій провадження освітньої діяльності. Також відбуваються регулярні опитування роботодавців та інших зовнішніх стейкхолдерів. Думки, зібрані від зовнішніх стейкхолдерів, регулярно обговорюються на засіданнях кафедри менеджменту та інновацій. На доказ цього кафедрою були надані відповідні протоколи (відповіді на запити ЕГ: четвер, 3 червня 2021 р., 15:14:13; четвер, 10 червня 2021 р., 16:24:47). Відділ сприяння працевлаштуванню випускників та студентів має власний сайт (<https://is.gd/v99n88>), на якому завчасно розміщуються анонси різноманітних заходів комунікаційної взаємодії з зовнішніми стейкхолдерами. З роботодавцями ЗВО має укладені договори про співпрацю, завдяки яким підтримуються комунікаційні зв'язки, здійснюється обговорення та експертиза РНП дисциплін, удосконалення ОНП "Менеджмент". На зустрічі з зовнішніми стейкхолдерами в цілому підтверджено їхню обізнаність про процедури удосконалення ОНП та їхню участь у цьому. Також ЗВО надані документи від роботодавців щодо їхніх пропозицій удосконалення ОНП (відповідь на запит ЕГ: четвер, 3 червня 2021 р., 15:09:38). Також кафедрою організована взаємодія з місцевою владою. Викладач І.М. Ненно є членом робочої групи з розробки Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки. Під час зустрічей гарантом було зазначено, що стратегічні орієнтири у галузі Менеджменту та науково-дослідної складової розвитку області всебічно враховуються у освітній та науковій складових ОНП.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Експертна група встановила, що до проведення аудиторних занять на постійній основі як викладач-сумісник залучена лише д.е.н. Борщ В.І., штатний працівник Одеського Національного Медичного університету. Інших працівників-представників практики, з оформленням трудових відносин, на ОНП немає. Також не знайшли підтвердження факти залучення професіоналів-практиків до проведення аудиторних занять без оформлення трудових відносин. Зовнішні стейкхолдери залучені здебільшого до проведення різноманітних науково-комунікаційних заходів, зокрема О. Лайко, Ю. Сафонов та інші. Позитивною є практика використання у науковій складовій досвіду участі викладачів за ОНП у практичних дослідженнях у програмах ЕРАЗМУС+, що дозволяє використати досвід проведення наукових досліджень у ЗВО інших країн. Штатні викладачі кафедри, за результатами аналізу їхньої професійної та практичної підготовки, не мають досвіду практичної діяльності відповідно до профілю ОК або напрямів наукових досліджень аспірантів за ОНП. Натомість, під час зустрічі зі здобувачами, вони виявили зацікавленість до залучення до освітньої складової професіоналів-практиків чи представників роботодавців. Під час зустрічі роботодавці висловили побажання ще більш широкого їхнього залучення до проведення занять різних форм.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЗВО в цілому сприяє професійному розвитку викладачів, як за рахунок власних заходів, так і через стажування та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників за межами університету. Професійний розвиток викладачів регламентується низкою нормативних документів, зокрема "Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників в ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/pyvgus>), затвердженого наказом ректора №167-02 від 12.11.2020р.; Статуту ОНУ ім. І. Мечникова (<https://is.gd/fsmcfY>) та ін. Відповідно до Положення про підвищення кваліфікації формами підвищення кваліфікації є інституційна (очна, заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці, на виробництві, у науковій установі тощо. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись (стор. 4 Положення). Відповідно до п. 3.1. Положення "Науково-педагогічні і педагогічні працівники Університету підвищують свою кваліфікацію згідно з цим Положенням не рідше одного разу на п'ять років (одноразово один раз на п'ять років або за накопичувальною системою протягом п'яти років)" та п. 4.2. "Обсяг підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників Університету протягом п'яти років не може бути меншим ніж шість кредитів ЄКТС", що відповідає встановленим нормам. У ЗВО проводиться щорічне рейтингування ННП, результати якого сприяють та спонукають до підвищення професійного рівня. Можливості для професійного розвитку викладачів у ЗВО суттєво розширено за рахунок участі у програмах ERASMUS+, зокрема щодо підвищення кваліфікації в Університеті Фоджі. Також є доступними для підвищення кваліфікації проекти міжнародної технічної допомоги "Посилення ролі ЗВО у сприянні трансформації промисловості в контексті парадигми Industry 4.0 в Грузії та Україні" (HEIn4)" (www.hein4.net). ЗВО надано документи на доказ участі викладачів кафедри менеджменту та інновацій у вказаних заходах (відповіді на запит ЄГ: п'ятниця, 4 червня 2021 р., 15:42:44; четвер, 10 червня 2021 р., 15:14:31). Також ЗВО надано відео-докази участі викладачів за ОНП у тренінгу "Освіта Industry 4.0 в системі онлайн навчання Festo LX" (<https://is.gd/SgRVUA>). В цілому, як підтверджено на зустрічі з академічним персоналом, ЗВО сприяє належним чином підвищенню професійного розвитку викладачів через співпрацю з науковими та освітніми установами, у тому числі закордонними.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ЗВО система матеріального та морального заохочення викладачів до підвищення своєї викладацької майстерності не унормована окремим прямим положенням чи порядком. Частково ці питання висвітлено у Колективному договорі (<https://is.gd/nU7LmN>) та Статуті (<https://is.gd/fsmcfY>). Але у ЗВО широко застосовується система матеріальних та нематеріальних стимулів щодо розвитку викладацької майстерності. У якості форми матеріального заохочення у ЗВО може встановлюватися надбавка до заробітної плати, розмір якої визначається контрактом (підтверджено під час зустрічі з академічним персоналом). Використовуються разові преміювання за особливі досягнення, наприклад, за результатами опитування здобувачів "Кращий викладач року". Гарантом надано приклад наказу та інших доказів, що пов'язані з преміюваннями та заохоченнями (відповідь на запит ЄГ: п'ятниця, 4 червня 2021 р., 16:04:00). Під час багатьох зустрічей працівниками ЗВО була наголошена думка щодо повної безоплатності участі у наукових публікаціях, науково-комунікаційних заходах університету та участі у закордонних публікаціях, де університет виступає співорганізатором заходів. Це розцінюється працівниками як важлива складова матеріального стимулювання. В цілому фокус-група з представлених викладачів задоволена моральним та матеріальним стимулюванням.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Академічна, наукова та професійна кваліфікація викладачів за ОНП відповідає встановленим нормам. ЗВО залучає роботодавців та зовнішніх стейкхолдерів до розробки та удосконалення якості ОНП. Присутня достатня кількість закордонних партнерів та укладених договорів, які слугують можливістю для підвищення кваліфікації викладачів. ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями. ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності, зокрема здійснюється преміювання наукових і науково-педагогічних працівників.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони: Не здійснюється залучення професіоналів-практиків до проведення аудиторних занять, зокрема до читання лекцій. Відсутні внутрішні процедури, що регулюють процес рейтингування викладачів, та пов'язане з цим матеріальне та моральне стимулювання викладацької майстерності. Рекомендовано: Рекомендовано вжити заходів щодо залучення професіоналів-практиків та експертів галузі до проведення аудиторних занять за ОНП. Доцільно розробити нові або внести зміни до існуючих нормативних документів, що регулювали б питання стимулювання та заохочення викладачів ЗВО, зокрема на основі рейтингування викладачів. Важливо розробити програму сприяння та стимулювання публікаційної активності викладачів у виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus і Web of Science, за тематикою відповідною напрямкам наукових досліджень аспірантів за ОНП.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Загалом ОНП відповідає даному критерію. Зазначені недоліки і слабкі сторони є несуттєвими. Кадрове забезпечення освітнього процесу дозволяє досягти цілей та ПРН ОНП. ОНП має значний рівень узгодженості за усіма підкритеріями критерію 6. Застосування цілісного підходу в оцінюванні виявлених фактів та їхнього контексту дозволило встановити, що освітня діяльність за ОНП "Менеджмент" загалом відповідає Критерію 6 з недоліками, що не є суттєвими та можуть бути усунені найближчим часом.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Матеріально-технічна база ОНУ імені І.І. Мечникова представлена 19 корпусами, науковими та навчальними лабораторіями, нвуковою бібліотекою (<https://cutt.ly/QnQteje>), музеями (<https://cutt.ly/ZnQrGxZ>), комп'ютерними класами, гідробіологічною станцією, ботанічним садом (<https://cutt.ly/OnQtsrI>), спортивними залами, стадіоном, спортивно-оздоровчою базою "Чорноморка" (<https://cutt.ly/bnQroSm>) та 9 гуртожитками. За словами директора Наукової бібліотеки ОНУ Подрезової М.О., у фондах зі спеціальності "Менеджмент" налічується понад 2625 одиниць документів. Також діє електронна бібліотека: електронна бібліотека рідкісних видань, репозитарій (29774 записи, з яких 4600 назв по економіко-правовому факультету), учбові та методичні матеріали, електронна бібліотека підручників. Загалом електронна бібліотека налічує понад 348 назв видань з дисципліни "Менеджмент". В університеті видається 22 фахових видання, з них 2 - Вісник ОНУ Серія "Економіка" (<https://cutt.ly/rnAJz2n>) та "Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління" (<https://cutt.ly/UnAJpZQ>), які мають відношення до ОНП "Менеджмент". Наукова бібліотека надає доступ до передплатних баз даних: Центр учбової літератури, Українська інтернет-книгарня (152 видання по менеджменту), Springer, Scopus, Web of Science, Sciencedirect. За свідченнями директора бібліотеки вся наукова та навчально-методична література, яка видається у видавництві університету обов'язково поповнює фонди Наукової бібліотеки. Також бібліотека в рамках обміну отримує велику кількість фахової наукової літератури від видавництв інших українських університетів. В університеті йде процес оновлення матеріально-технічної бази відповідно до фінансових можливостей: здійснюється ремонт окремих аудиторій, відкрита нова Віртуальна навчальна лабораторія Industry 4.0, яка за намірами групи забезпечення ОНП "Менеджмент" буде використовуватись з метою здобуття освітніх та наукових компетентностей здобувачів вищої освіти. Крім цього в університеті діє психологічна служба (<https://cutt.ly/inAKoOU>), медичний пункт (знаходиться в гуртожитку, який розташований біля корпусу факультету), спортивний зал тощо. Всі навчальні приміщення, де це необхідно мають доступ до мережі інтернет. Під час зустрічей із представниками різних груп стейкхолдерів ЕГ переконалася, що фінансові, матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення ОНП забезпечують досягнення визначених цілей та ПРН.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

У процесі роботи із Відомостями про самооцінювання, а також під час зустрічей зі здобувачами вищої освіти та випускниками ОНП, академічним персоналом було підтверджено, що ОНУ імені І.І. Мечникова забезпечує безоплатний доступ до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів. Всі учасники освітнього процесу мають безоплатний доступ до послуг наукової бібліотеки (використання пошукових платформ, підписку на які має університет, перевірка робіт на плагіат тощо), спортивних зал, психологічної служби, медичного пункту, центру культури та дозвілля, до мережі інтернет тощо. За свідченням Гаранта ОНП проф. Кузнєцова Е.А. всі здобувачі цієї освітньо-наукової програми мають безкоштовну можливість оприлюднювати результати власних наукових досліджень у періодичних фахових виданнях та тезах доповідей наукових конференцій (<https://cutt.ly/ynAZbIZ>) університету.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Згідно Відомостей про самооцінювання в університеті створені безпечні та нешкідливі умови організації освітнього процесу. Всі учасники освітнього процесу суворо дотримуються норм техніки безпеки шляхом регулярного інструктування учасників освітнього процесу, що було підтверджено здобувачами цієї ОНП. Для збереження

здоров'я здобувачів ВО, формування морально, фізично та психічно здорового покоління в університеті діє Психологічна служба (<https://cutt.ly/2nQieBJ>). Під час зустрічі із допоміжними структурними підрозділами представниця психологічної служби повідомила, що всі учасники освітнього процесу можуть звернутися за допомогою в режимі онлайн або безпосередньо в кабінеті. За останній час, здобувачі ОНП, яка проходить акредитацію за психологічною допомогою не зверталися. Учасниками освітнього процесу було підтверджено, що в університеті створені безпечні та нешкідливі умови роботи. Учасники освітнього процесу мають доступ до безкоштовного медичного обслуговування у поліклініці №21, медичного пункту, який знаходиться у гуртожитку, що розміщений біля корпусу факультету. Учасники освітнього процесу мають можливість отримати путівки санаторно-курортного лікування у таборі "Чорноморка" (<https://cutt.ly/MnAZCyc>). З метою організації дозвілля, а також проведення виховної та культурно-просвітницької роботи для всіх учасників освітнього процесу в університеті функціонує Центр культури і дозвілля студентів та співробітників (<https://cutt.ly/CmwINck>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Організація освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова здійснюється відповідно до Положення "Про організацію освітнього процесу в ОНУ" (<https://cutt.ly/QnAVViQ>). У процесі акредитації було встановлено, що організаційна та освітня підтримка полягає у створенні сприятливого середовища для навчально-методичної та наукової роботи. Цей процес поєднується із постійним покращенням матеріально-технічної бази ЗВО, впровадженні інноваційних технологій навчання та належного електронного супроводу. Під час зустрічей зі здобувачами та випускниками ОНП "Менеджмент" та представниками студентського самоврядування було зазначено, що організаційну, освітню та консультативну підтримку здобувачі можуть отримати у свого наукового керівника, а також гаранта програми, викладачів, які викладають відповідні дисципліни, деканаті економіко-правового факультету та відділі аспірантури університету (<https://cutt.ly/vnQoKuv>). Залежно від характеру проблеми підтримка надається на рівні відповідних структурних підрозділів ЗВО, зокрема: навчальним (<https://cutt.ly/HnABjWm>), відділом кадрів (<https://cutt.ly/znABxkm>), бухгалтерією (<https://cutt.ly/znABnvW>), профкомом студентів та аспірантів (<https://cutt.ly/dnABWn3>), відділом сприяння працевлаштуванню випускників та студентів (<https://cutt.ly/onABOno>) тощо. Інноваційною практикою є розробка на ОНП «Менеджмент» Стратегічної карти доктора філософії. Інформаційна підтримка, крім структурних підрозділів університету, щодо організації освітнього процесу за ОНП, надається на офіційному веб-сайті університету, а також соціальних мережах Facebook, Instagram, Telegram. За результатами проведеної зустрічі з представниками студентського самоврядування було відзначено, що значну роль у соціальній підтримці учасників освітнього процесу відіграє студентський профком, який також надає і соціальну підтримку здобувачам (у зв'язку із тяжким матеріальним становищем здобувачі мають право отримати матеріальну допомогу). Загалом, на сайті університету наявна інформація, що стосується освітніх і поза освітніх питань. Однак під час зустрічі ЕГ із студентським самоврядуванням факультету його представники не змогли проінформувати експертну групу, що згідно Статуту ЗВО органи студентського самоврядування мають право на власне фінансове забезпечення в розмірі не менше 0,5 % коштів спеціального фонду бюджету університету та мають право розпоряджатися коштами та іншим майном, що перебувають на балансі та банківських рахунках органів студентського самоврядування.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

ОНУ створює достатні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами. Пункт 2.2 Статуту університету передбачає забезпечення доступу до освітніх програм ОНУ імені І. І. Мечникова особам з особливими фізичними потребами та тим групам осіб, які через недоліки освітнього характеру, спричинені особистими, соціальними, культурними чи економічними обставинами, потребують особливої підтримки для реалізації свого освітнього потенціалу. Під час знайомства з матеріально-технічною базою університету, було з'ясовано, що адміністрація університету створює достатні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами. Згідно інформації із офіційної сторінки університету (<https://cutt.ly/vnRo2rd>) (яку також було підтверджено під час огляду матеріально-технічної бази) в академічних групах (на курсах), де навчаються особи з особливими фізичними потребами, заняття організуються лише на першому поверсі (гуманітарний корпус, корпуси біологічного, геолого-географічного, фізичного та хімічного факультетів). Приміщення гуманітарного факультету (введено в експлуатацію у 2012 році) обладнані ліфтами. В цих корпусах розташовані філіали наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечникова, де крім читальних залів та абонементу літератури розташовані комп'ютерні класи з доступом до мережі Internet та репозитарій бібліотеки. З метою покращення доступності будівель для осіб з особливими потребами передбачено допомогу студентами-волонтерами. Здобувачам з особливими освітніми потребами, які з поважних причин не можуть відвідувати заняття, може надаватись індивідуальний графік навчання (за рішенням Вченої ради факультету), який забезпечується навчально-методичною літературою (яка є на електронних ресурсах університету) та передбачає самостійне опрацювання навчального матеріалу. Існує можливість навчатися онлайн. В університеті наявна група осіб, яка відповідає за дотримання та реалізацію прав і свобод осіб із особливими освітніми потребами (<https://cutt.ly/dnRaaWQ>). Такими особами є доцент Масін В. М., в.о. голови профспілки студентів Мальцева К.К. та представник студентського самоврядування Карадобрі Т.В. Згідно Відомостей про самооцінювання на ОНП "Менеджмент" особи з особливими освітніми потребами не навчаються. Під час огляду матеріально-технічної бази університету, зокрема корпусу економіко-правового факультету ЕГ було встановлено, що інфраструктура для осіб із особливими освітніми потребами ще не створена. Згідно коментарів адміністрації університету, яка приділяє чимало уваги цьому питанню, ускладнює роботу в цьому напрямі те, що

більшість будівель університету побудовані ще у XIX ст. і на проведення ремонтних робіт необхідно готувати багато документів, які потребують значних фінансових витрат.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політика та процедури врегулювання конфліктних ситуацій регулюються відповідними положеннями: “Про політику та врегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ” (<https://cutt.ly/YnQsYMr>), Антикорупційною програмою ОНУ (<https://cutt.ly/PnQsF31>). Згідно цих документів в університеті постійно діє комісія з врегулювання конфліктних ситуацій, яка проводить організаційні заходи з навчання учасників освітнього процесу щодо попередження конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією, корупцією тощо. Комісію очолює проректор з науково-педагогічної роботи. Згідно п. 4 Положення “Про політику та врегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ” передбачено два шляхи реагування на конфлікти: формальний та неформальний. Детально хід процедури врегулювання конфліктних ситуацій викладено в Положенні “Про політику та врегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ”. В університеті постійно діє скринька довіри (<https://cutt.ly/4nQdiOo>), де ЗВО конфіденційно можуть надсилати свої повідомлення про проблеми, які є в університеті, про факти зловживань, корупційні прояви тощо. Відповідальною особою за цей напрямок роботи в ОНУ є проректор з НІП Запороженко О.В. На офіційному веб сайті економіко-правового факультету міститься інформація, згідно якої відповідальною особою з питань протидії корупції є доцент Дришлюк І.А., а відповідальною особою з питань вирішення конфліктних ситуацій та проявів дискримінації є доцент Потопахіна О.М. Під час зустрічей із здобувачами та випускниками, представниками студентського самоврядування та академічним персоналом було з'ясовано, що під час реалізації ОНП “Менеджмент” конфліктних ситуацій не виникало.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Інноваційною практикою є інформаційна підтримка здобувачів на ОНП «Менеджмент» з використанням «Стратегічної карти доктора філософії». Наявність в ОНУ імені І.І. Мечникова потужної матеріальної технічної бази, яка є достатньою для реалізації ОНП “Менеджмент”. Учасники освітнього процесу мають безоплатний доступ до необхідної інфраструктури. Під час реалізації ОНП “Менеджмент” конфліктних ситуацій не виникало, гарант ОНП та науково-педагогічні працівники йдуть на зустріч здобувачам та зазвичай врегульовують конфліктні ситуації ще на початковій стадії.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони: Матеріально-технічна база університету не в повній мірі адаптована для потреб осіб з особливими освітніми потребами. Студентське самоврядування економіко-правового факультету недостатньо володіє інформацією щодо права студентського самоврядування на фінансове забезпечення. Рекомендації: ЕГ рекомендує ЗВО продовжити роботу над адаптацією матеріально технічної бази для осіб з особливими освітніми потребами. Важливо інформувати студентське самоврядування щодо їх права (згідно Статуту університету) на фінансове забезпечення з боку ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Матеріально-технічне, навчально-методичне забезпечення є достатнім для успішної реалізації ОНП “Менеджмент”. ЗВО постійно намагається покращувати організаційну, інформаційну, освітню, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти та моніторити рівень задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу. У свою чергу адміністрація ЗВО має продовжувати роботу з адаптації матеріально-технічної бази для осіб із особливими потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В процесі роботи ЕГ було встановлено, що загалом ЗВО дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. Ці процедури регламентуються: “Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості ОНУ імені І.І. Мечникова” (<https://cutt.ly/jnRskAZ>), “Положенням про освітні програми” (<https://cutt.ly/InRsRq9>) та “Положенням про моніторинг якості освіти в ОНУ імені І.І. Мечникова” (<https://cutt.ly/InRsRq9>). Під час зустрічей з представниками різних груп стейкхолдерів було з’ясовано що управлінська підсистема якості вищої освіти включає в себе загальноуніверситетський, факультетський та локальний (рівень ОНП) рівні. Локальний моніторинг здійснюється, як правило, групою забезпечення із залученням профільних кафедр, а також представників здобувачів та роботодавців. Відповідальним за цей моніторинг є Гарант ОНП. Під час моніторингу відстежується змістове наповнення ОНП (відповідність Стандарту вищої освіти, вимогам Національної рамки кваліфікацій тощо), забезпеченням відповідності ОНП критеріям оцінювання, актуальність мети та цілей навчання, кадрове та матеріально-технічне забезпечення, врахування інтересів стейкхолдерів. Організація і здійснення загальноуніверситетського моніторингу полягає в узагальненні та поширенні кращих практик в межах університету. Важливу роль у цьому процесі відіграє Центр забезпечення якості освіти, який відповідно до “Положення про моніторинг якості освіти” здійснює організацію та проведення опитувань (як правило, за допомогою гугл форм) стейкхолдерів, оцінку наявності та доступності робочих програм навчальних дисциплін, силабусів, курсових робіт тощо, оцінює наявність якості і доступності інформаційного забезпечення. Моніторинг проводиться у такі етапи: планування та підготовка моніторингу; розробка програми та графіку моніторингу; проведення моніторингу; збір та обговорення результатів моніторингу; аналіз та інтерпретація результатів; оприлюднення результатів моніторингу; підготовка висновків та рекомендацій для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення якості освіти та освітньої діяльності. У процесі акредитації ЕГ було з’ясовано, що, як правило, перегляд ОП відбувається із ініціативи гаранта, який постійно залучає дослідників до вивчення кращих наукових та освітніх практик. Згідно інформації, яка відображена на офіційному веб сайті, а також за свідченнями гаранта за останні роки ОНП переглядалася два рази у 2016 та 2020 рр.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Згідно Відомостей про самооцінювання та опитування різних груп стейкхолдерів було з’ясовано, що здобувачі освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОНП “Менеджмент” та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Під час зустрічі із здобувачами та випускниками ОНП було з’ясовано, що всі побажання та рекомендації щодо змісту освітньої програми “Менеджмент” здобувачі можуть надати на засіданнях кафедри менеджменту та інновацій економіко-правового факультету, куди вони запрошуються для обговорення змісту ОНП. Так, згідно протоколу засідання кафедри № 5 від 25.12.2020 року аспірантка Столбуненко-Волошина О.М. ініціювала необхідність розробки вибіркової дисципліни в контексті розвитку територіальних громад. Також, Центром забезпечення якості освіти (<https://cutt.ly/knRgpck>), який координує залучення здобувачів освіти до процедур забезпечення якості, проводяться регулярні опитування, результати яких обробляються, аналізуються та оприлюднюються. Під час зустрічі ЕГ із представниками студентського самоврядування було зазначено, що органи студентського самоврядування мають представництво у колегіальних органах управління університетом і при необхідності можуть ініціювати перегляд будь-якої освітньої програми. Згідно аналітичного звіту за результатами опитувань здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня вищої освіти за анкетною “якість освітньої програми” (<https://cutt.ly/CnStWo7>) було надано пропозиції щодо поліпшення змістового складнику ОНП: 1) збільшити кількість обов’язкових дисциплін, пов’язаних із спеціальністю здобувачів вищої освіти; 2) додати дисципліну або включити до навчальної дисципліни “Філософія і МНД” матеріал пов’язаних з підготовкою і написанням дисертації; 3) доповнити перелік вибіркової дисципліни навчальними дисциплінами безпосередньо пов’язаних з темою дисертаційного дослідження здобувачів, а також розвитку їх особистісних якостей; 4) збільшити кількість часу на аудиторні заняття; 5) збільшення кількості часу на вивчення іноземних мов; 6) посилити практичну підготовку з дисциплін професійного спрямування; 7) надати можливість обирати дисципліни з інших спеціальностей. Також під час зустрічі із академічним персоналом керівником ЦЗЯ було повідомлено, що останнє опитування здобувачів аспірантури було проведене у квітні 2021 р., де здобувачі вищої освіти пропонували запровадити викладання дисциплін англійською мовою. За повідомленнями адміністрації університету, пропозиція щодо викладання дисциплін англійською мовою, а також пропозиції, викладені в Аналітичному звіті за результатами опитувань здобувачів вищої освіти щодо поліпшення змістового складнику ОНП, будуть враховані після акредитації освітньої програми.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об’єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

ОНУ імені І.І. Мечникова співпрацює з різними групами стейкхолдерів-роботодавців, а саме - державними, громадськими та комерційними структурами. Серед них: “Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень” НАНУ, ГО “Інститут Інтелекту,” консалтингова науково-дослідна компанія “Едвайзер”. Відділ сприяння працевлаштування випускників та студентів (<https://cutt.ly/KnRh6J8>) регулярно проводить Дні кар’єри, які є

майданчиком співпраці здобувачів освіти та роботодавців. Під час зустрічі ЕГ із роботодавцями останніми було підтверджено залученість до процесів періодичного перегляду ОНП та підкреслено послідовність та фундаментальність розвитку компетентностей здобувачів та науково-практичних стосунків. Представники потенційних роботодавців були задіяні у рецензуванні ОНП “Менеджмент”. Серед них: Мельник Ю.М. (Одеська національна академія харчових технологій), Лайко О.І. (Інститут проблем ринку та еколого-економічних досліджень НАН України) (<https://cutt.ly/gnDFWIA>). На зустрічі з експертною групою представники роботодавців підтвердили власну участь у засіданні кафедри, де обговорювалися питання щодо підготовки докторів філософії (Протокол № 5 від 24.12.2019 р.). Також ОНУ імені І.І. Мечникова періодично проводить різноманітні спільні заходи (Дні кар’єри) (<https://cutt.ly/9nDGE0y>), які забезпечують зворотній зв’язок зі стейкхолдерами. Тому, можемо зазначити, що роботодавці залучені до процесу періодичного перегляду ОНП “Менеджмент” та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція потенційних роботодавців береться до уваги.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар’єрного шляху випускників освітньої програми.

Згідно Відомостей про самооцінювання та опитування різних груп стейкхолдерів, збиранням та врахуванням інформації щодо кар’єрного шляху та траєкторії працевлаштування випускників ОНП “Менеджмент” займаються гарант ОП, кафедри економіко-правового факультету, наукові керівники та відділ (бюро) сприяння працевлаштуванню випускників та студентів (<https://cutt.ly/znYuuRG>). Цей відділ здійснює збір інформації щодо працевлаштування та кар’єрного шляху випускників, а також моніторить ринок праці та встановлює партнерські відносини з потенційними роботодавцями. Під час проведення акредитації ЕГ було встановлено, що гарант ОНП та наукові керівники постійно контактують зі здобувачами ВО, випускниками та підтримують з ними ділові відносини, збираючи інформацію щодо їх кар’єрного шляху та траєкторій працевлаштування. Однак, потрібно зауважити, що випускників за ОНП “Менеджмент” рівня доктора філософії в університеті ще не було, за виключенням Байрачної О.К., яка достроково захистила дисертацію та працює доцентом в Одеській національній академії харчових технологій. Однак випускниця продовжує підтримувати зв’язки із ОНУ імені І.І. Мечникова, підтвердженням чого є її активна участь під час акредитації цієї ОНП. Також в Університеті з 2014 року діє Асоціація випускників та друзів ОНУ імені І.І. Мечникова, яка об’єднує випускників усіх факультетів різних років навчання. Адміністрація Університету постійно запрошує випускників приймати активну участь у житті ЗВО, щоб сприяти його розвитку, підвищенню рейтингу, конкурентоздатності. На офіційному веб сайті (<https://cutt.ly/MnYojLP>) міститься інформація та контактні дані щодо прийняття участі у роботі Асоціації.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система забезпечення якості університету функціонує відповідно до положень “Про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ імені І.І. Мечникова” (<https://cutt.ly/onYpIf6>), “Про центр забезпечення якості освіти ОНУ імені І.І. Мечникова” (<https://cutt.ly/bnDJzT2>), “Політики забезпечення якості вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова” (<https://cutt.ly/PnDJAaj>). Робота внутрішньої системи забезпечення якості освіти в університеті координується Центром забезпечення якості освіти (<https://cutt.ly/OnDJz7S>), який має свого керівника та підзвітний ректору університету. Під час зустрічей ЕГ із гарантом ОНП та керівником ЦЗЯ, а також вивчення нормативно-правових документів ЗВО було з’ясовано, що система забезпечення якості намагається вчасно реагувати на виявлені недоліки в ОНП, однак деякі пропозиції та побажання здобувачів продовжують залишатися актуальними (<http://surl.li/vcmo>) (збільшення кількості обов’язкових дисциплін зі спеціальності, надання можливості обирати дисципліни з інших спеціальностей, розширення переліку вибіркових ОК, посилення практичної та мовної підготовки). Також під час проведення експертизи ЕГ встановлено таку динаміку розвитку ОНП за редакціями 2016 (<https://cutt.ly/fnDZeci>) та 2020 рр. (<https://cutt.ly/jnDZime>) де продемонстроване, на думку експертної групи, не зовсім своєчасне реагування на виявлені недоліки в ОНП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОНП “Менеджмент” акредитується вперше. Однак, кафедра менеджменту та інновацій проходила процедуру міжнародної акредитації магістерської ОП «Менеджмент», на якій управляючим директором німецької акредитаційної асоціації ASIIN.DE ERASMUS+ QUAERE та представника Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education Prof. Dr. Horst Brezinski, CEENQA/ASIIN були надані рекомендації, які стосувалися оптимізації роботи зі студентами (постановка цілей, мотивація, залучення), запровадження на університетському рівні ряду нормативно-правових документів, що стосуються забезпечення якості освіти, а саме “Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ імені І.І. Мечникова”. Під час акредитації ЕГ переконанася, що ці рекомендації було враховано. Зі звітом цієї акредитаційної експертизи можна ознайомитися за посиланням (<https://cutt.ly/FnDCzzR>). Однак, під час зустрічі ЕГ із представниками адміністративного персоналу було встановлено, що ця експертиза проходила в рамках пілотного проекту і жодних документів (свідоцтв, сертифікатів) про акредитацію ЗВО не отримувалася.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Під час проведення експертизи ЕГ було встановлено, що в ОНУ імені І.І. Мечникова сформована чітка система культури якості, яка сприяє розвитку ОНП “Менеджмент”. В університеті функціонує відділ внутрішнього аудиту (<https://cutt.ly/qnDNGBF>), головною метою якого є надання ректору ОНУ рекомендацій щодо функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення, покращення системи управління, запобігання фактам незаконного, нецільового, неефективного та не результативного використання бюджетних коштів, запобігання виникнення помилок чи інших недоліків у діяльності ЗВО. Також ОНУ імені І.І. Мечникова сформована Політика забезпечення якості вищої освіти (<https://cutt.ly/DnDMp5I>) та Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І. Мечникова. Під час зустрічей з представниками різних груп стейкхолдерів, було підтверджено, що у процесі перегляду ОНП “Менеджмент” здійснюється опитування (консультування) всіх зацікавлених сторін. Пропозиції стейкхолдерів розглядаються. Під час онлайн зустрічей із здобувачами та випускниками, а також академічним персоналом було встановлено, що в ЗВО дотримуються принципів академічної доброчесності (наукові роботи учасників освітнього процесу проходять безкоштовно перевірку на плагіат). ЕГ дійшла висновку, що в академічній спільноті ОНУ імені І.І. Мечникова сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОНП “Менеджмент”.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм в ОНУ імені І.І. Мечникова є процедурою визначеною, прозорою та зрозумілою. В університеті послідовно дотримуються чітко визначених процедур розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП “Менеджмент”. Представники усіх груп стейкхолдерів безпосередньо залучені до процесу періодичного перегляду ОНП. Залучення аспірантів та роботодавців до перегляду ОНП відбувається на постійній основі. Регулярно проводиться опитування всіх учасників освітнього процесу, результати яких обробляються, аналізуються та оприлюднюються. У ЗВО загалом наявна практика збирання та аналізу інформації щодо кар’єрного шляху випускників. В освітньому середовищі ЗВО сформована висока культура якості освіти, що сприяє постійному вдосконаленню ОНП “Менеджмент”.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони та недоліки: Після проведеного цільового опитування аспірантів (<http://surl.li/vcmo>), ЗВО було узагальнено сім пропозицій щодо поліпшення змістового складнику ОНП, серед яких на ОНП «Менеджмент» поки імплементовано лише чотири. Рекомендації: Переглянути періодичність перегляду ОНП “Менеджмент” з метою більш оперативного задоволення пропозицій представників різних груп стейкхолдерів, оскільки деякі пропозиції здобувачів для цієї освітньої програми поки ще залишаються без практичного втілення, зокрема: збільшення кількості обов’язкових дисциплін зі спеціальності, надання можливості обирати дисципліни з інших спеціальностей та розширення переліку вибіркових ОК.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

В процесі акредитації ОНП “Менеджмент” в ОНУ імені І.І. Мечникова ЕГ було встановлено, що в ЗВО послідовно дотримуються визначених процедур розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП “Менеджмент”. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування, а також роботодавці залучені до процесу періодичного перегляду ОНП. У ЗВО наявна практика збирання та аналізу інформації щодо кар’єрного шляху випускників. В освітньому середовищі університету сформована висока культура якості освіти, що сприяє постійному розвитку зазначеної програми. Водночас адміністрація ОНУ імені І.І. Мечникова має регулярно (не рідше одного разу на рік) проводити процедуру перегляду ОНП “Менеджмент” для своєчасного задоволення пропозицій представників різних груп стейкхолдерів, оскільки деякі пропозиції здобувачів освіти для цієї освітньої програми залишаються актуальними, зокрема: збільшення кількості обов’язкових дисциплін зі спеціальності, надання можливості обирати дисципліни з інших спеціальностей, розширення переліку вибіркових ОК, посилення практичної та мовної підготовки.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У процесі проведення експертизи ЕГ було встановлено, що в ОНУ імені І.І. Мечникова визначені та достатньо регламентовані чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Права та обов'язки учасників освітнього процесу регламентуються такимим документами зокрема: Статутом університету (<https://cutt.ly/bnFqKcv>), Колективним договором (<https://cutt.ly/ynFqBaN>), Правилами внутрішнього розпорядку ОНУ імені І.І. Мечникова (<https://cutt.ly/9nFqoS2>), "Положенням про організацію освітнього процесу" (<https://cutt.ly/mnFq4XI>), "Положенням про політику та порядок врегулювання конфліктних ситуацій" (<https://cutt.ly/5nFwF9B>), "Положення про освітні програми в ОНУ імені І.І. Мечникова" (<https://cutt.ly/ZnFwUi8>) тощо. На офіційному веб сайті університету наявна вся необхідна інформація, що стосується освітнього процесу за ОНП "Менеджмент". Доступність цих документів забезпечується через їх оприлюднення на офіційному веб сайті університету. Інформування здобувачів вищої освіти щодо їх прав і обов'язків систематично здійснюється Гарантом ОНП, науковими керівниками, науково-педагогічними працівниками, які викладають дисципліни ОНП, деканатом факультету, а також усіма сервісними структурними підрозділами ОНУ імені І.І. Мечникова. Під час зустрічей ЕГ зі здобувачами та випускниками, а також представниками студентського самоврядування було встановлено, що учасники освітнього процесу знають, де при необхідності можна знайти необхідну інформацію. Результати опитування представників різних груп стейкхолдерів дали можливість ЕГ зробити висновок, що всі учасники освітнього процесу послідовно дотримуються правил і процедур, що регулюють права та обов'язки під час реалізації ОП. ЕГ підтверджує, що в ОНУ імені І.І. Мечникова визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації ОНП "Менеджмент".

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На офіційному сайті ОНУ імені І.І. Мечникова оприлюднений проект ОНП "Менеджмент" 2020 р. (<http://surl.li/wxnh>). Однак термін оприлюднення до затвердження на офіційному вебсайті ЗВО відповідного проекту з метою отримання зауважень та пропозицій ЕГ на був встановлений. На сайті за посиланням (<http://surl.li/wvvrn>) представлено результати опитування здобувачів ОНП, що акредитується. Оголошення щодо програми візиту експертної групи, яка проводила акредитацію ОНП "Менеджмент" та запрошення на відкриту зустріч усіх бажаючих розміщено на сайті ОНУ імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/wvrs>), (<http://surl.li/wvrv>). Під час ознайомлення із офіційним веб сайтом ЗВО, вивчення нормативно-правової документації ЕГ було відзначено, що з метою одержання зауважень, пропозицій та рекомендацій від стейкхолдерів ОНП "Менеджмент" розміщена на офіційному веб сайті університету за посиланням (<http://surl.li/wvsh>). Під час зустрічей з представниками всіх груп стейкхолдерів було підтверджено, що під час моніторингу та періодичного перегляду ОНП "Менеджмент" обговорення її змісту, надання рекомендацій та пропозицій здійснюється здебільшого під час особистих зустрічей. Однак відсутня практика розміщення таблиці рекомендацій зацікавлених сторін у відкритому доступі після закінчення громадського обговорення ОНП «Менеджмент». Для підвищення рівня публічності і прозорості, доцільно розміщувати на сайті ЗВО надіслані пропозиції та зауваження стейкхолдерів. Це важливо робити безпосередньо після завершення громадського обговорення освітньої програми. Публічність актуальна і для зворотної реакції робочої групи ОНП «Менеджмент» на рекомендації зацікавлених сторін.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

В ОНУ імені І.І. Мечникова діє "Положення про веб-ресурси"(<https://cutt.ly/NnFpsKl>). Згідно цього документу веб сайт університету є офіційним джерелом інформації, який створений для висвітлення діяльності університету. В ході проведення експертизи підтверджено той факт, що інформація щодо цілей та очікуваних результатів навчання та компоненти ОНП "Менеджмент" розміщена на офіційному веб сайті ОНУ імені І.І. Мечникова за посиланням (<https://cutt.ly/HnFeSqQ>). У цілому ЕГ підтверджує, що в університеті своєчасно оприлюднюється на офіційному веб сайті точна та достовірна інформація про ОНП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства. Однак під час роботи ЕГ, було встановлено, що нещодавно з офіційним веб сайтом університету були технічні проблеми, які стали причиною втрати частини даних (наприклад РНП вибіркових дисциплін), які до початку акредитації фактично були поновлені. Також адміністрація університету повідомила ЕГ про те, що на офіційний вебсайт університету було здійснено кібератаки, внаслідок чого вони були вимушені звернутися до органів поліції. ЕГ було встановлено, що в університеті вже розроблено новий офіційний веб сайт, однак його використання відкладається у

зв'язку з проведенням акредитації освітніх програм та наближенням періоду роботи приймальної комісії та інформування абітурієнтів. Загалом, ЕГ підтверджує, що в ОНУ імені І.І. Мечникова своєчасно оприлюднює на офіційному веб сайті точну та достовірну інформацію про ОНП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Дотримання всіма учасниками освітнього процесу правил і процедур, що регулюють права та обов'язки під час реалізації ОНП, що акредитується. Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу є чіткими, зрозумілими, доступними.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони та недоліки: Надіслані зауваження та рекомендації стейкхолдерів щодо удосконалення ОП, а також зворотна реакція на пропозиції з боку ЗВО не є публічними. Рекомендації: З метою інформування стейкхолдерів щодо потенційних змін у освітньому процесі доцільно оприлюднювати на сайті ЗВО уніфіковану таблицю із пропозиціями та зауваженнями після обговорення проекту ОНП. Важливо публічно повідомляти інформацію і про зворотню реакцію робочої групи ОНП «Менеджмент» на рекомендації зацікавлених сторін.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова є чіткими, зрозумілими, доступними. Учасники освітнього процесу дотримуються правил і процедур, що регулюють права та обов'язки під час реалізації ОНП, що акредитується. Однак, адміністрації ЗВО та групі забезпечення ОНП «Менеджмент» необхідно більш інтенсивно оприлюднювати та поширювати інформацію щодо оновлення змісту ОНП для отримання цінних зауважень та пропозицій від заінтересованих сторін.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

ОНП «Менеджмент» 2020 р. аналізувалася у контексті відповідності обсягів навантаження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, а також рекомендаціям НА за чотирма блоками освітньої складової ОНП: 1) здобуття глибинних знань із спеціальності становить 4 кредити ЄКТС (рекомендовано не менше 12 кредитів ЄКТС); 2) оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями – 4 кредити ЄКТС (4-6 кредитів ЄКТС); 3) набуття універсальних навичок дослідника – 12 кредитів ЄКТС (не менше 6 кредитів ЄКТС); 4) здобуття мовних компетентностей – 6 кредитів ЄКТС (6-8 кредитів). Однак, на відміну від інших рівнів вищої освіти, щодо яких забезпечення ПРН за рахунок дисциплін вільного вибору здобувача вважається суттєвим недоліком, у контексті ОП третього рівня така практика можлива, але лише стосовно ПРН, які відносяться до набуття знань у вузькій спеціалізації, релевантній для конкретного дослідження чи наукового напрямку аспіранта. Відповідно, якщо ОНП шляхом обов'язкових ОК зі спеціальності не може забезпечити вузькоспеціалізовану підготовку аспіранта, то це можливо через надання доступу до вибіркового ОК. Тому із урахуванням вибіркової частини ОНП «Менеджмент» обсяг підготовки за блоком 1 є відповідним та загалом становить понад 12 рекомендованих кредитів ЄКТС. Фокус-групи, аналіз змісту ОНП, а також наукових тем аспірантів свідчать, що нині освітня підтримка є достатньою для напрямів досліджень таких здобувачів як Столбуненко-Волошина О.М., Булгару А.М., Шкеда О.О., Кайтанджян Г.С. та Кригін Д.С. Натомість, дослідницькі теми аспірантів «Теоретико-методологічні основи управління маркетингом економіко-екологічних конфліктів рекреаційно-туристичних послуг» (Воротнюк Ю.С.), а також «Вплив впровадження електронного маркетингу на якість та рівень маркетингової політики організацій» (Карамад Е.) не мають у змісті ОНП достатньої освітньої підтримки у контексті глибинних спеціальних знань з екології і туризму та/або маркетингу. При цьому, згідно ОНП «Менеджмент», такі аспіранти не

мають можливості обрати дисципліни із інших ОП, що могло б надати кращу освітню підтримку за темою дослідження здобувачів. Між тим аспіранти не підтвердили порушення власних прав і пояснили, що їм достатньо було отриманих знань з маркетингу, отриманих на магістерському рівні вищої освіти. ЕГ позитивно відзначає значний перелік вибіркових спеціальних дисциплін. Крім того, варто звернути увагу і на наявність в ОНП ОК «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень» та ВК «Методи статистичної обробки даних», що відповідає інтересам аспірантів у контексті освітньої підготовки з методології дослідження. На зустрічах підтверджено, що зміст загальнонаукової, мовної та практичної складової ОНП задовольняє інтереси усіх здобувачів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності. Але освітня підтримка майбутніх здобувачів, із темами дослідження у контексті управління маркетингом, має резерви для покращення.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

Нині керівництво сімома аспірантами здійснюють два доктори та два кандидати економічних наук, які працюють на кафедрі менеджменту та інновацій, а також кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування. Назви тем та ключові слова публікацій свідчать, що тематика наукового пошуку аспірантів загалом корелює із напрямками досліджень їхніх керівників. В окремих випадках така відповідність значною мірою формується через спільні зі здобувачами публікації (Шкеда О.О., Воротнюк Ю.С., Кригін Д.С.). Наукові керівники мають дослідницький досвід та загалом є активними дослідниками. Зокрема, Масленников Є.І., Садченко О.В. та Чайковська М.П. мають оприлюднені результати власних досліджень у журналах, де частка національних авторів є мінімальною та забезпечується принцип рецензування «Double-blind review». Ці статті індексуються у міжнародних науково-метричних базах Scopus та/або WoS. Але серед них рейтингових (багатоцитованих) публікацій за напрямками досліджень аспірантів поки бракує. При цьому наразі лише Садченко О.В. має індекс Гірша у Scopus (<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210209857>). Але і він має значні резерви для зростання. Тому на ОНП «Менеджмент» є передумови для підвищення активності дослідницької діяльності наукових керівників. До того ж часу серед академічного персоналу програми є доктори наук із дослідницьким досвідом та науковим доробком, які також могли б залучатися до наукового керівництва аспірантами. Відповідно до Зальцбургських принципів, підготовка здобувача ступеня доктора філософії не може бути якісною в умовах відсутності критичної маси дослідників, які спільно працюють над однією науковою проблематикою. Згідно з рекомендаціями НА (<http://surl.li/jksf>), у контексті оцінки «критичної маси» кращою практикою вважається проходження ЗВО наукової атестації відповідно до критеріїв і процедури, яку встановлює МОН України. У 2021 р. (період 2015-2019 рр.) ОНУ не пройшов таку атестацію за напрямом «Суспільні науки» (<http://surl.li/qufl>). Але ЕГ зробила додатковий запит до ЗВО, беручи до уваги, що наявність критичної маси дослідників для якісної підтримки наукової роботи аспірантів визначається і шляхом ідентифікації потенційних рецензентів аспірантських досліджень. Аналіз наданої інформації загалом показав спроможність такого рецензування для дисертаційних досліджень більшості здобувачів ОНП. Натомість, є складнощі у цьому контексті стосовно напрямів наукового пошуку аспірантів 4-го року навчання – Кригіна Д.С. та Карамад Е. Це зумовлено низьким рівнем кореляції тематики праць потенційних рецензентів і досліджень аспірантів, кількістю таких публікацій чи відсутністю індексації статей у відповідних наукометричних базах. Однак ЕГ врахувала і інші обставини: 1) наявний потенціал НПП щодо проведення якісних досліджень зі спроможністю до позитивного рецензування «Double-blind review» у авторитетних міжнародних виданнях; 2) невизначеність остаточних вимог щодо формування разових спеціалізованих вчених рад після 31.12.2021 р.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

ЕГ встановлено, що у ЗВО обов'язковим елементом наукових досліджень здобувачів є атестація, яка проводиться два рази на рік: взимку - проміжна атестація, у вересні - підсумкова. Під час атестацій проводиться обговорення наукових результатів кожного здобувача. Звіт про атестацію затверджується вченою радою факультету. На доказ цього гарантом надано приклад звіту про атестацію (відповідь на запит: четвер, 3 червня 2021 р., 14:05:12). Під час зустрічі зі здобувачами також підтверджено наявність та важливість для обміну науковими думками таких атестацій. За ОНП "Менеджмент" у ЗВО створено ряд можливостей для проведення і апробації результатів наукових досліджень, зокрема створено комп'ютерний клас зі спеціалізованим програмним забезпеченням та доступом до різноманітних баз наукових даних (наприклад, Springer, Scopus, Web of Science, Sciencedirect, продемонстровано під час огляду МТБ ЗВО); проводиться низка науково-комунікаційних заходів: конференцій, круглих столів із залученням широкого кола вітчизняних та зарубіжних науковців за напрямками, дотичними до тем досліджень здобувачів за ОНП, здобувачі самі виступають співорганізаторами таких заходів (відповідь на запит ЕГ: четвер, 3 червня 2021 р., 14:39:40); опублікування результатів наукових досліджень у фахових наукових журналах і збірниках, що видаються ЗВО "Вісник ОНУ. Економіка" (<https://is.gd/k59J1g>), "Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління" (<https://is.gd/t55gZR>). Здобувачі за ОНП мають можливість долучатися до фахових семінарів, що проводяться у межах діяльності спецради із захисту дисертацій, очолюваної гарантом, що дає можливість формування критичного відношення до результатів власних досліджень. Також здобувачі мають необмежений на безоплатний доступ до усіх ресурсів наукової бібліотеки. Під час зустрічі зі здобувачами з їхнього боку було підтверджено задоволеність можливостями проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до їхньої наукової тематики та підтверджена безоплатність усіх заходів, організованих ЗВО.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

ЕГ, під час візиту, дійшла висновку, що ЗВО забезпечує можливості для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю та ОНП. ЕГ встановлено, що ОНУ ім. І. Мечникова має багаторічну та результативну історію міжнародної діяльності та інтернаціоналізації освітньої діяльності (<https://is.gd/EbxH5Y>). Усі здобувачі ЗВО мають рівні можливості для реалізації права академічної мобільності, у тому числі закордонної. Академічна мобільність унормована "Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова" (<https://is.gd/HhWFsk>). ЗВО має значну кількість (понад 200) двосторонніх угод з різними міжнародними організаціями та установами освіти і науки. Здобувачі за ОНП, академічний та сервісний персонал під час зустрічей підтвердили можливості доступу до міжнародних програм інтернаціоналізації та до участі у програмах отримання грантів: ERASMUS+, Global Undergraduate Exchange Program (США), Visby Programme Scholarships for PhD studies and postdoctoral research (Швеція) тощо (<https://is.gd/oZR9ld>). Під час зустрічі зі здобувачами та на основі наданих гарантом документів (відповіді на запити: п'ятниця, 4 червня 2021 р., 15:42:44; четвер, 10 червня 2021 р., 15:14:31) підтверджено факти стажування в Університеті Ca' Foscari, Венеція, Італія та Університеті Гранади, Іспанія аспірантів Кайтанджан Ганни та Карамад Ельназа. Кайтанджан Ганна знаходилась на черговому закордонному стажуванні під час візиту ЕГ. Крім того, наукові публікації у закордонних виданнях мають здобувачі Шкеда О., Воротнюк Ю., Кригін Д., Кайтанджан Г., Карамад Е. (відповідь на запит: четвер, 3 червня 2021 р., 09:08:27). У виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus, Web of Science, здобувачі допоки публікацій не мають. ОНУ ім. І. Мечникова не має власних видань, що індексуються у наукометричних базах Scopus, Web of Science із галузей, дотичних до ОНП "Менеджмент".

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Наукові керівники аспірантів беруть участь у дослідженнях за темами кафедри менеджменту та інновацій, а також кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування. Такі теми виконуються у межах робочого часу викладачів згідно індивідуального плану роботи за ініціативою самих НПП. Зокрема, наукові керівники та аспіранти виконують дослідницький проєкт: "Інноваційно-інвестиційні орієнтири модернізації національної економіки в умовах глобалізації" (№0121U109469, 2021-2025 рр.), наукову-дослідну роботу №305 "Інноваційно-інвестиційні орієнтири модернізації національної економіки в умовах глобалізації", науковим керівником якої є проф. Масленников Є.І. (наказ 216-18 від 17.02.2021) У 2019 р. професор кафедри менеджменту та інновацій Ненно І.М. пройшла стажування (за програмою ERASMUS +) на кафедрі економіки підприємства Університету Фоджі (Італія) та викладала курс "Risk Management in Insurance". Залучення її до наукового керівництва аспірантами планується з 2021 р. Гарант ОНП Кузнецов Е.А. брав участь у роботі конференції кафедри "Corporate Governance Risk Management in Financial Institutions: to discover new frontiers: International Conference" (Gallipoli (Lecce), Italy, 27-29 September, 2019, що підтверджено наданими сертифікатами. За останні 5 років викладачами кафедри економіки та управління було підготовлено понад 15 навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України. Починаючи з 2012 року було видано понад 20 монографій. Найбільш відомою науковою монографією кафедри є "Актуальні проблеми економіки та менеджменту: теорія, інновації та сучасна практика", яка була видана в 6 книгах в період 2011-2018 рр. Її головною метою є пошук шляхів щодо розвитку науково-дослідницького потенціалу університету в галузі економіки та менеджменту. Викладачі кафедри активно публікують результати своєї науково-дослідницької роботи в збірнику наукових праць економіко-правового факультету "Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління", який є фаховим виданням з економіки та менеджменту. Кафедра щорічно проводить Міжнародну науково-практичну конференцію "Стратегія професійної підготовки управлінських кадрів України", в якій беруть участь вчені з різних країн світу. Щомісяця на кафедрі проводяться наукові та методологічні семінари з актуальних питань економіки та менеджменту. Але наукові керівники поки не залучалися до співвиконання дослідницьких тем, що пройшли незалежну експертизу та отримали фінансування на конкурсних умовах, зокрема до конкурсних наукових (інноваційних) проєктів, які фінансуються із державного (місцевого) бюджету.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Нормативно-правове забезпечення з протидії порушенням академічної доброчесності в ОНУ імені І.І. Мечникова представлено Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ ім. І.І. Мечникова (<http://surl.li/vshn>), "Положення про організацію освітнього процесу" (<http://surl.li/vqan>), "Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців" (<http://surl.li/vsho>). Відповідно до п. 6.4 Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ ім. І.І. Мечникова в університеті на кожному факультеті діє Комісія з академічної доброчесності, яка розглядає питання дотримання етичних норм під час освітнього процесу. Для розгляду питань з дотримання етичних норм в університеті створено Комісію з академічної етики, яка складається з голови (проректор з НПП), представника наукової частини, представника центру забезпечення якості освіти, представників професорсько-

викладацького складу кафедр факультету, представника навчальної частини, не менше трьох представників органу студентського самоврядування. Відповідно до підпункту 3.38 Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ імені І.І. Мечникова публікації та наукові роботи аспірантів і їх керівників повинні проходити перевірку на наявність академічного плагіату. Особи, в яких виявлено порушення академічної доброчесності, не допускаються до керівництва аспірантами, а до аспірантів, у яких виявлено відповідні порушення застосовуються санкції, визначені згідно з принципами Університетської автономії. Під час онлайн зустрічей ЕГ зі здобувачами та випускниками, а також науковими керівниками було підтверджено, що всі наукові роботи учасників освітнього процесу (які надходять до редакцій наукових журналів чи оргкомітетів наукових заходів університету) проходять перевірку на академічний плагіат (за рахунок університету). Підпункти 6.1, 6.2 передбачають притягнення до академічної відповідальності здобувачів та викладачів університету. Для НПП (у тому числі наукових керівників) це може бути попередження, позбавлення права голосу у колегіальних органах управління університетом, позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень, позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади, позбавлення почесних звань, нагород, стипендій присуджених університетом, обмеження щодо права наукового керівництва аспірантами, позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання, звільнення. Підпункт 6.1 передбачає й академічну відповідальність і для здобувачів, однак під час зустрічі із ЕГ останні не змогли їх сформулювати.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Наявність в ОНП «Менеджмент» обов'язкових та вибіркових ОК у контексті поглибленої освітньої підготовки з методології дослідження. Більшість наукових керівників мають оприлюднені результати власних досліджень у журналах, де частка національних авторів є мінімальною та забезпечується принцип рецензування «Double-blind review». ОНУ ім. І. Мечникова надає широку мережу можливостей для проведення та апробації результатів наукових досліджень здобувачів за ОНП: доступ до наукових баз даних, організація (у т.ч. із залученням здобувачів) та проведення значної кількості науково-комунікаційних заходів, співпраця на основі угод про співробітництво з понад 200-ма вітчизняними та закордонними науковими партнерами. Здобувачі беруть участь у програмах академічної мобільності у Іспанії та Італії. Користування усіма засобами апробації для здобувачів є рівним та безоплатним. Здобувачі за ОНП мають можливість долучатися до фахових семінарів, що проводяться у межах діяльності спецради із захисту дисертацій, очолюваної гарантом, що дає можливість формування критичного відношення до результатів власних досліджень. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу у частині академічної доброчесності передбачає виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабкі сторони та недоліки: Аспіранти ОНП «Менеджмент», з тематикою досліджень у контексті управління маркетингом, в перспективі можуть не отримати достатню освітню підтримку свого дослідження, зважаючи на зміст наявних навчальних дисциплін цієї програми та відсутність можливості обирати освітні компоненти з інших ОП університету. Рекомендації: Варто покращити відповідність спеціальних дисциплін ОНП «Менеджмент» науковим інтересам усіх аспірантів, а також передбачити можливість вибору ОК з інших ОП університету. Для багатьох наукових керівників актуальним є збільшення міжнародної науково-дослідної активності та/або рейтингових (багатоцитованих) публікацій за напрямом досліджень своїх аспірантів. Важливо підтвердити дослідницький потенціал ОНП через наукову атестацію ЗВО за напрямом «Суспільні науки», що рекомендовано НА як краща практика для верифікації наявності критичної маси дослідників, які спільно працюють над однією науковою проблематикою (<http://surl.li/jksf>). З метою задоволення інтересів аспірантів щодо повноцінної дослідницької підготовки на програмі, доцільно підвищити спроможність ЗВО до фахового рецензування досліджень та створення разових спеціалізованих вчених рад для усіх здобувачів. Беручи до уваги право автономії ЗВО, рекомендовано розглянути можливість формування перспективного плану заходів щодо створення передумов для подачі заявки на індексування наукових видань з менеджменту у найавторитетніших наукометричних базах Scopus/WoS.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Зміст ОНП «Менеджмент» загалом відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у ЗВО за спеціальністю. ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень, а також

для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. Наукова діяльність аспірантів у цілому корелює із напрямками досліджень наукових керівників. Університет забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів. Усі зазначені недоліки не є суттєвими, бо жоден з них критично не ускладнив процес якісного отримання освітньо-наукових послуг. Це свідчить про те, що ОНП «Менеджмент» та освітня і наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 10.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших

актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Величко Олександр Петрович

Члени експертної групи

Овчаренко Євген Іванович

Музика Владислав Віталійович